

Priročnik za središče za samostojno učenje

Smernice za ustanavljanje,
vodenje in širjenje središč za
samostojno učenje jezikov (SSU)

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

improving support for language learning through
Language Resource Centres

Priročnik za središče za samostojno učenje

**Smernice za ustanavljanje, vodenje in širjenje
središč za samostojno učenje jezikov
(SSU)**

**Avtorji in uredniki:
partnerji, ki so sodelujoči v projektu**

Izvedbo projekta, ki predstavlja eno izmed akcij programa Socrates, podpira
Evropska unija.

Naslov izvirnika: *The Language Resource Centre handbook: Guidelines for setting up, running and expanding Language Resource Centres (LRCs)*

Priročnik za središče za samostojno učenje jezikov: Smernice za ustanavljanje, vodenje in širjenje središč za samostojno učenje jezikov (SSU)

Prevod v slovenščino: Irena Škulj
Lektoriral: Danilo Škulj

Prvi natis in izdaja v angleščini 2003:

Kastaniotis Editions SA
11, Zalogou Street, 10678 Atene, Greece
tel.: +30 210 3301208 faks: +30 210 3822530
e-pošta: info@kastaniotis.com
spletna stran: www.kastaniotis.com

Copyright © LRC project partners 2003

Distribuiranje, reproduciranje, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki je prepovedano brez navedbe vira v sledeči obliki:

LRC project partners, *The Language Resource Centre handbook: guidelines for setting up, running and expanding Language Resource Centres (LRCs)* (Athens: Kastaniotis Editions, 2003)

Vsebina

UVOD	7
GLOSARI IN AKRONIMI	10
UPRAVLJANJE	11
NALOGE IN CILJI SREDIŠČA	11
Naloga središča	11
Primer dobre prakse: Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE), Barcelona	
<i>Naloga središča CRLE</i>	11
Primer dobre prakse: Institute of Language and Specialist Training of Charles University, Praga	
<i>Zakaj smo ustanovili središče, njegovi cilji in metodologija</i>	12
Odločanje, poročanje, sodelovanje	12
Načrtovanje	13
Proračun in finance	13
Primer dobre prakse: Teacher Training and Educational Innovation Centre (CFIE), Guardo	
<i>Kako v okviru danega proračuna izpeljemo letni načrt središča, ki smo ga sprejeli na podlagi analize potreb, ki upošteva tudi osebje in uporabnike</i>	13
Promocija, identiteta in tržišтво	14
Primer dobre prakse: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, ÖSpK (Austrian Centre of Competence in Modern Languages), Gradec	
<i>Kako ustvariti identiteto središča brez strokovne pomoči in z malo denarja</i>	15
OSEBJE	15
Koga potrebujete?	15
Zaposlovanje novega osebja	15
Koordinacija in poročanje	15
Strokovno spopolnjevanje osebja	15
Predstavniki osebja in podpora	16
Primer dobre prakse: APIGA, the Association of Galician English Language Teachers, Španija	
<i>Prostovoljci: študenti na praksi v središču APIGA</i>	16
POVRATNE INFORMACIJE IN VREDNOTENJE	16
ZALOŽNIŠKA IN AVTORSKA PRAVICA	17
ZDRAVJE IN VARSTVO PRI DELU, DELOVNO OKOLJE	17
Varovanje / odgovornost	17
PRAKTIČNI NASVETI	17
UPORABNI SPLETNI NASLOVI	18
UPORABNIKI	19
CILJNE SKUPINE	19
Učenci	19
Izobraževalci	19
Odgovorni za poučevanje in učenje jezikov ter multiplikatorji	19
Institucije, podjetja in ostali posamezniki	20

Primer dobre prakse: CILT, the Centre for Information on Language Teaching and Research, London	
<i>Kako ustreči različnim uporabnikom</i>	20
DOSTOP DO GRADIV IN KOMUNIKACIJA	20
Uporabniki s posebnimi potrebami	21
Primer dobre prakse: Institute for Language and Speech Processing, Atene	
<i>Kako središče ILSP komunicira s svojimi uporabniki</i>	21
PRIDOBIVANJE NOVIH UPORABNIKOV	22
Primer dobre prakse: European Centre for Education and Training (ECET), Sofia	
<i>'Veseli kužek' in 'Linguaepeace': ustanavljanje in povezovanje središč za samostojno učenje za določene uporabnike (otroci in mirovniki)</i>	22
UPORABNI SPLETNI NASLOVI	22
USLUGE IN GRADIVA	24
USLUGE	24
Pedagoška podpora	24
Podajanje informacij in poizvedovanja	24
Dodatno usluge	24
Tehnične usluge	25
Primer dobre prakse: National Board of Education, Finska	
<i>Kako prilagoditi CEF poučevanju in učenju jezika po nacionalnem učnem načrtu</i>	25
Primer dobre prakse: Centre for Innovation and Training (CINOP), Nizozemska	
<i>Kako smo nizozemski jezikovni listovnik za strokovne šole uporabili v središčih za samostojno učenje na nizozemskih državnih višjih strokovnih šolah</i>	26
Primer dobre prakse: CDI Univerzum, Center for Distance Education, Ljubljana	
<i>Inovativni pristopi: Uvajanje pristopa k poučevanju jezikov, pri katerem je v središču pozornosti učenec – usvajanje bralnih in govornih spretnosti v središču za samostojno učenje</i>	26
VIRI	27
Oblika	27
Vsebina	28
Primer dobre prakse: Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE), Barcelona	
<i>Gradiva v različnih oblikah in kako jih učitelji uporabljajo</i>	28
Primer dobre prakse: Language Centre of the University of Iceland, Reykjavik	
<i>Izdelava gradiv na internetu – objava študentskih nalog na internetu</i>	28
Skrb za dograjevanje ponudbe gradiv	29
Katalogiziranje	30
Primer dobre prakse: European Centre for Modern Languages (ECML) of the Council of Europe, Graz, Avstrija	
<i>Kako smo v novem sistemu upravljanja knjižnice z gradivi ECML pokrbeli za dograjevanje ponudb gradiv – katalog na internetu</i>	30
Primer dobre prakse: CILT, the Centre for Information on Language Teaching and Research, London	
<i>Kako smo pri CILT izoblikovali katalog na internetu</i>	31
Predstavitev gradiv	32
Primer dobre prakse: Centre des Langues Luxembourg, Luxembourg	
<i>Rokovanje z gradivi v več jezikih: organizacija in predstavitev gradiv v osmih jezikih s samostojnim dostopom</i>	32
ŠIRJENJE INFORMACIJ/PROMOCIJA UČENJA JEZIKA IN ZAVEDANJE O VEČKULTURNOSTI	32
Primer dobre prakse: University of Malta Language Centre, Malta	
<i>Spodbujanje zavedanja o večnacionalnosti preko učenja jezika</i>	32
Primer dobre prakse: In-service Teacher Training Centre for Methodology and Information (PTMIK), Veszprem, Madžarska	
<i>Spodbujanje zavedanja o večkulturnosti s temami, ki vsebujejo medkulturne povezave</i>	33

NOVE USLUGE	34
UPORABNI SPLETNI NASLOVI	34
MOŽNOSTI	35
PROSTORI	35
Lokacija/uporaba prostorov	35
Primer dobre prakse: Centre des Langues Luxembourg (CLL), Luxemburg	
<i>Od knjižnice do središča s samostojnim dostopom: preoblikovanje tradicionalne šolske knjižnice v</i>	
<i>moderno multimedijško SSU</i>	36
POHIŠTVO IN OPREMA	37
Pohištvo	37
Oprema	37
Predstavljanje javnosti in 'reklamni' napisi	38
DOSTOP IN VZDUŠJE	38
Dostopnost	38
Vzdušje	38
Druge možnosti za uporabnike	38
PROMOCIJA IN BOGATITEV USLUG, KI JIH ŽE PONUJATE	39
UPORABNI SPLETNI NASLOVI	39
VIRI	40
SODELAVCI	42

Uvod

O projektu

Leta 2001 se je 16 institucij iz 13-ih evropskih držav in center ECML odločilo, da prijavijo evropski projekt o središčih za samostojno učenje jezikov¹. Postavili so si cilj, da s pomočjo središč za samostojno učenje jezikov (SSU) ponudijo učenju jezikov še več podpore. Središča naj bi se povezala, osebje, odgovorno za središča, pa bi z izmenjavo strokovnega znanja in izkušenj iz geografskih, lingvističnih, kulturnih in izobraževalnih področij pridobili nova znanja.

V zadnjem času se javnost in politiki vse bolj zavedajo, kako pomembno je učenje tujih jezikov. Kaže se potreba po podpiranju različnih načinov učenja, vedno bolj pa se spodbuja predvsem samostojno učenje. To so bili glavni razlogi, da so začela nastajati nova središča za samostojno učenje jezikov, že obstoječa pa se širijo.

Poznamo različna SSU:

- SSU na šolah in univerzah;
- SSU na regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju za učitelje in raziskovalce;
- SSU v podjetjih in jezikovnih šolah;
- SSU za strokovno spopolnjevanje učiteljev;
- 'virtualna' SSU na internetu.

Partnerji, ki sodelujejo pri projektu, imajo vsaj eno skupno točko – vsi so kakor koli soudeleženi pri vodenju SSU. Središča, ki so vključena v projekt, so si postavila različne 'cilje/naloge' in so namenjena različnim uporabnikom:

- učencem, dijakom, študentom;
- učiteljem, didaktikom, raziskovalcem, tistim, ki narekujejo pristope k poučevanju in ostalim 'multiplikatorjem';
- celotnemu izobraževalnemu sistemu v regiji oz. državi (s ciljem, da spodbujajo inovativnost, nudijo podporo in gradiva ter izobražujejo);
- ali celo vsem naštetim uporabnikom ... in še marsikomu.

Prepričani smo bili, da se lahko kljub tem razlikam – ali pa morda ravno zaradi njih – z izmenjavo strokovnega znanja in izkušenj eden od drugega veliko naučimo.

Središča za samostojno učenje se glede na svojo geografsko lego ter jezikovne vsebine in organizacijo različno imenujejo. Zaradi tega smo se odločili, da bomo kot 'središče za samostojno učenje jezikov' razumeli središče v čim širšem pomenu. Vključili smo institucije, kot so na primer: jezikovno središče; središče, kjer imajo uporabniki samostojen dostop do gradiva; knjižnjica, kjer imajo uporabniki samostojen dostop do gradiva; študijsko središče; središče, ki nudi gradiva; središča za učitelje; jezikovne knjižnice ...

¹ Projekt the LRC project (90050-CP-1-2001-UK-Lingua-L1) podpira akcijski program Evropske unije SOCRATES (akcija Lingua 1) 2001–2003

Najpomembnejši pogoj, ki so ga središča morala izpolnjevati, je bi ta, da **uporabnikom** nudijo pomoč (vključno z gradivi) in **možnosti** za učenje in poučevanje jezika ter da se kakor koli ukvarjajo z uporabnim jezikoslovjem ali proučevanjem katerega koli izmed teh področij.

Središče lahko predstavlja kotiček v sobi ali celotna zgradba, v kateri se nahaja kotiček za poslušanje zvočnega gradiva in branje časopisov ali pa vse, kar je naštet v poglavju 'Pomoč'. Uporabniki so lahko študenti, ki prihajajo v središče le nekajkrat na teden, ali uporabniki iz različnih področij in z različnimi potrebami. Kot smo že omenili, smo v sklopu projekta kot središče za samostojno učenje jezikov (SSU) pojmovali vse naštet.

Priročnik za središče za samostojno učenje

Dela smo se lotili z zbiranjem in izmenjavo informacij. Tako smo ugotovili, kakšne izkušnje in strokovna znanja imajo partnerji. Dogovorili smo se, da bomo mnenja, nasvete, primere dobre prakse ter izkušnje, ki smo si jih pridobili, zbrali v priročniku za *središča za samostojno učenje jezikov – Smernice za ustanavljanje, vodenje in širjenje središč za samostojno učenje jezikov (SSU)* – in ga ponudili vsem, ki niso sodelovali v projektu.

Vedeli smo, da mora biti priročnik čim bolj praktičen (predlog enega izmed partnerjev: 'kot da se pogovarjaš s kolegom'). Odločili smo se tudi, da vanj vključimo primere dobre prakse iz naših središč.

Naš cilj je bil, da bo priročnik uporaben 'za vsakogar, ki kakor koli sodeluje pri ustanavljanju, vodenju ali širjenju SSU'. Upamo, da bo uporaben tako za učitelja, ki želi ustanoviti manjše SSU na šoli, kot tudi za osebe večjih (že delujočih) centrov, ki želijo izpopolniti svoje delovanje.

Poglavja, ki so opisana v priročniku, seveda ne bodo zadostila potrebam in željam vseh SSU, saj obstaja več 'dobrih' načinov za vodenje SSU. Prav zaradi tega smo se odločili, da za vsako poglavje sestavimo 'kontrolni seznam' vprašanj, s pomočjo katerih se bo bralec lažje odločil, kaj je zanj pomembno in kaj ne. Predlagamo, da upoštevate le vprašanja, ki se vam zdijo pomembna.

Priročnik za središča za samostojno učenje jezikov je namenjen tudi strokovnemu spopolnjevanju. Zato se sme, če se navede vir, fotokopirati. Upamo, da ga boste uporabljali tudi na delavnicah in seminarjih. Vsako poglavje, *kontrolni seznam* ter *primeri dobre prakse* vsebujejo tudi praktične *nasvete* partnerjev, ki so sodelovali v projektu, ter nekaj *uporabnih spletnih naslovov*.

V zadnjih dvajsetih letih so mnogi posamezniki in institucije pripomogle k 'razvijanju načina' o uspešnem vodenju SSU. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki so izdali gradiva, vodili delavnice in predavali o središčih za samostojno učenje jezikov ipd. Upamo, da bo naš priročnik prispeval k boljši praksi. Pri nastajanju priročnika so nam bila v veliko pomoč tudi dela, ki so jih spisali Edith Esch, David Ingrama, David Little, Judy McCall, Nicole Poteaux, Philip Riley, Sue Sheerin, sodelavci središča CERCLES ter rezultati projekta CIEL.²

Priročnik za središča za samostojno učenje jezikov je preveden v šestnajst evropskih jezikov³ regij in držav, v katerih delajo partnerji, ki so sodelovali pri projektu: v bolgarski, katalonski, češki, nizozemski, angleški, finski, francoski, galjski, nemški, grški, madžarski, islandski, luksemburški, malteški, slovenski in španski.⁴

² Seznam referenc in bibliografija sledi zadnjemu poglavju

³ Možno stiskati ali sneti s portala LRCnet: www.lrcnet.org

⁴ Vabljeni vsi, ki želite priročnik prevesti v ostale jezike (s celega sveta)

Želimo si, da bi bil priročnik uporaben. Vsakršne povratne informacije in predloge bomo z veseljem sprejemali po e-pošti: feedback@lrcnet.org. Obiščite naš portal www.lrcnet.org, ki bo deloval vsaj do leta 2005, ter sodelujte v razpravah o središčih za samostojno učenje jezikov. Z našega portala lahko snamete tudi priročnike za središča za samostojno učenje jezikov v različnih jezikih ter poiščete nadaljnje vire in informacije na to temo.

Philippa Wright

Koordinatorica projekta

V imenu vseh partnerjev, ki so sodelovali pri projektu (navedeni so v poglavju 'Sodelavci')

Glosarij in akronimi

CEF	Skupne evropske smernice za učenje, poučevanje in ocenjevanje jezika (Common European Framework)
ECML	Center za moderne jezike Sveta Evrope (Centre for Modern Languages of the Council of Europe)
EU	Evropska unija (European Union)
ISBN	Mednarodna standardna oznaka knjige (International Standard Book Number)
SSU	Središče/-a za samostojno učenje (LRCs)
MARC	Računalniško vodeni katalog (MACHINE Readable Katalog)
Multiplikator	Posameznik, ki mu službeno mesto omogoča, da prenaša informacije ostalim, ki delujejo na tem področju
Oseba s posebnimi potrebami	Oseba z učnimi težavami ali okvaro, ki zahteva drugačne pristope k poučevanju in učenju

UPRAVLJANJE

SSU mora omogočiti uresničitev pričakovanj določene skupine oz. skupin uporabnikov. Najbolje je, da najprej podrobno analizirate pričakovanja uporabnikov ter razmislite, kdo bi lahko bil vaš uporabnik in kakšne usluge bi mu lahko nudili. To mora biti zapisano v 'Izjavi o nalogah SSU'. Izbor osebja, gradiv in možnosti naj narekuje tisto, od česar je odvisno uspešno izvajanje dogovorjenega.

SSU ponavadi združuje drugačno osebje, možnosti ter usluge kot pa središče na oddelku za jezik ali v ostalih inštitucijah. Takšen način upravljanja prav gotovo zahteva več znanja, saj so posvetovanja, odločitve, načrtovanja ter poročanja v teh središčih mnogo bolj kompleksna kot v ostalih izobraževalnih strukturah.

Večina vodij središč (direktorji, koordinatorji ...) na srečo delajo v spodbujajočem vzdušju in imajo sodelavce iz različnih kulturnih okolij. Zaradi tega se lahko zanesejo na strokovne in zaupne sodelavce, ki obvladajo različne spretnosti. Za dobro timsko delo je seveda nujno potrebno dobro sodelovanje, koordinacija in komunikacija ter učinkovito upravljanje, kar prej ali slej vodi k uspešnemu delovanju središča.

Naloga in cilji središča

Naloga središča

- Zakaj ste ustanovili SSU oz. kakšen cilj želite doseči, kakšna je vloga vašega središča?
- Kakšno filozofijo/metodologijo izobraževanja podpira vaše središče?
- Ste določili uporabnike/ciljne skupine?
- Ste izvedli podrobno analizo potreb, na podlagi katere sedaj načrtujete razvoj/širitev središča?
- Ste sestavili 'Izjavo o nalogah SSU'? So osebje in uporabniki z njo seznanjeni?

Primer dobre prakse

Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE), Barcelona

Naloge središča CRLE

Središče CRLE je bilo ustanovljeno znotraj Ministrstva za šolstvo Katalonije z namenom, da se izboljša učenje in poučevanje tujih jezikov.

Naloge središča CRLE so bile:

- preizkušati in spodbujati inovativne pristope k poučevanju jezikov ter uporabo novih učnih pripomočkov;
- izdelati nova gradiva za osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje;
- oblikovati središče z gradivi za podporo učenja in poučevanja tujih jezikov;
- nuditi svetovanje za dejavnosti v središču in v šolah;
- širiti informacije o dobri praksi;
- zagotoviti središče, ki bo učiteljem nudilo uporabna gradiva;

- izvajati centralno vodene izpite državnih jezikovnih šol.

Da bi izpolnili vse naloge, smo izdelali kratkoročne in dolgoročne projekte, sprejeli proračun ter projekte tudi izvedli. Rezultati so bili zelo spodbudni.

Ker želimo biti v koraku s časom, smo projekte glede na nova spoznanja stroke in potrebe tudi spreminjali. V osemdesetih je bil poudarek na uvajanju in podpiranju uporabe avdiovizualnih gradiv, izvedeni so bili programi o izmenjavi študentov ter poletni jezikovni tečaji. V zadnjem času smo se osredotočili na projekte, ki spodbujajo uporabo IKT in zgodnje poučevanje tujih jezikov ter pospešujejo samostojno učenje v šolah.

Primer dobre prakse

Potreba po ocenjevanju programov za učenje tujih jezikov nas je pripeljala do tega, da smo začeli sodelovati v različnih nacionalnih

in mednarodnih proučevanjih učinkovitosti učenja angleščine na različnih stopnjah v Španiji.

Primer dobre prakse
Institute of Language in Specialist Training of Charles University, Praga

Zakaj smo ustanovili središče, njegovi cilji in metodologija

Zaradi dveh razlogov smo se odločili, da del programov poučevanja in učenja jezikov izvedemo v središču.

Tako smo se odločili predvsem zaradi študentov, ki so v spreminjajoči se in tehnološko visoko razviti družbi pri iskanju službe izpostavljeni hudi konkurenci. Večina naših študentov je mladih odraslih ljudi, ki se želijo naučiti tujega jezika zaradi določenega cilja. Želijo se učiti samostojno, vendar potrebujejo smernice in pomoč. Zaradi tega smo morali razviti poseben pristop k poučevanju; posvetiti smo se morali vsakemu študentu posebej. V veliko pomoč so nam bili nasveti mnogih avtorjev učbeniških gradiv.

In kaj smo storili? Študente smo vključili v načrtovanje rednih učnih ur, jih začeli spodbujati k izdelovanju lastnih gradiv in jim ponudili več ur svetovanja.

Medtem ko smo se trudili, da bi postalo poučevanje in učenje učinkovitejše, smo razmišljali tudi o tem, kako bi k učenju spodbudili manj prizadevne študente ter podprli učitelje, ki so nadzorovali skupine pri istovremnem izvajanju različnih dejavnosti.

Druga spodbuda k spremembi načina poučevanja in učenja jezikov so bile nove teorije o učenju tujih jezikov in metodologije poučevanja. Leta 1999 smo se udeležili delavnice v centru ECML v Gradcu z naslovom "Središče

za samostojno učenje: iz učiteljeve perspektive v učenčevo perspektivo" (glej Poteaux v poglavju 'Bibliografija'). Cilj delavnice je bil spodbujati učenje (torej proces, v katerem učitelj odloča o načinu učenja) kot proces, ki ga vodi učenec. Prepričali smo se, da bi samostojno učenje še bolj spodbudili, če bi imeli primernejše okolje – če bi oblikovali središče za samostojno učenje.

Ugotovili smo, da je lažje oblikovati skromno SSU, kot pa pripraviti študente za novo vlogo v procesu poučevanja. Trenutno izvajamo kar nekaj dejavnosti, da bi študentom pomagali postati bolj samostojni in tako tudi učinkovitejši pri usvajanju tujega jezika:

- razvijamo učni načrt, ki upošteva izkušnje odraslih in ustreza potrebam posameznih učnih skupin;
- študente skušamo prepričati, da po zaključku tečaja nadaljujejo s samostojnim učenjem tujega jezika;
- študentom pomagamo pridobivati spretnosti, ki so potrebne za učinkovito usvajanje jezika:
 - diagnosticiramo njihove učne potrebe in jim pomagamo oblikovati cilje,
 - določamo vsebino in hitrost napredovanja pri usvajanju jezika,
 - izbiramo načine učenja, ki jim kot posameznikom najbolj ustrezajo,
 - spremljamo njihovo usvajanje vseh naštetih spretnosti,
 - ocenjujemo rezultate, ki jih dosežejo.

Odločanje, poročanje in sodelovanje

- V kolikšni meri je vaše SSU samostojno?
- Priprada vaše SSU večjemu oddelku/organizaciji?
- Nudite pomoč različnim oddelkom/uporabnikom (ali to smete/bi morali)?
 - Če je tako, je stopnja/obseg pomoči določena?
 - Morate delovati v skladu s 'Sporazumom o stopnji/obsegu pomoči'?
 - Kako je ta pomoč denarno ovrednotena (članarina, brezplačna pomoč)?
- V kolikšni meri lahko samostojno odločate o upravljanju/financiranju in o katerih stvareh morate odločiti?
 - So s tem seznanjeni vsi, ki pri tem sodelujejo?
- Poročate posameznikom ali upravnemu odboru/odboru za vodenje?
- Kako se posvetujete/poročate?
 - So z načinom poročanja seznanjeni vsi, ki pri tem sodelujejo?
 - Se po potrebi lahko ponovno posvetujete in spreminjate odločitve, da bi vaše SSU lahko šlo 'v korak s časom'?
- Ali vaše SSU izrablja vse možnosti (npr. tehnično podporo/osebje) – je način uporabe določen?
- Poznate vse načine pomoči in možnosti, ki jih vaša ustanova že nudi in ali ste prepričani, da uporabljate vse strokovno znaje, ki ga imate?

V premislek

➔ Povežite se s sosednjimi središči, še posebej, če je vaše SSU manjše.

Načrtovanje

- Imate 'načrt' središča ('letni' ali 'razvojni' načrt) in če ga imate, v kolikšni meri lahko oz. morate načrtovati vnaprej?
- Kakšna je trenutna situacija – katere takojšnje, kratkoročne, srednjeročne ter dolgoročne strateške in operacijske cilje morate doseči?
 - Kakšni so realni razvojni vidiki vašega središča?
 - Ste razmislili o izvedljivosti načrtov in preverili, če lahko dosežete še večjo stopnjo razvoja?
- Kdo načrtuje – vsi lastniki delnic, tudi osebje in uporabniki?
 - Veste, s kom se morate posvetovati (imate npr. predstavnika študentov) o najprimernejši strategiji?

V premislek

➔ Ne pozabite 'lastnikov delnic', od ustanoviteljev do uporabnikov.

Proračun in finance

- V kolikšni meri ste samostojni pri določanju in zapravljanju proračuna?
- Določite proračun letno/vsako drugo leto/vsako tretje leto?
- Se morate pogajati o obsegu investicij – če je tako, kakšna je osnova?
- Kako prispevate k uspešnemu proračunu?
 - S poučevanjem/nudenjem uslug ali s projektnim delom?
 - Veste, kje se lahko pozanimате o uspešnosti projekta?
- Je vse v zvezi s proračunom in financami osebju, ki se ga to tiče, razumljivo?
- Kdo/kateri oddelek vam lahko nudi pomoč glede financiranja, če pripadate večji organizaciji?

Primer dobre prakse

Teacher Training in Educational Innovation Centre (CFIE)

Kako v okviru danega proračuna izpeljemo letni načrt središča, ki smo ga sprejeli na podlagi analize potreb, ki upošteva tudi osebje in uporabnike

Središče CFIE v Guardu je eno izmed treh središč za spopolnjevanje učiteljev na področju inovativnih pristopov v izobraževanju v Palenciji v severni Španiji. Naš letni načrt vsebuje skrbno izdelano časovno razporeditev dejavnosti in potek dela. S tem zagotavljamo, da so vsi vnaprej obveščeni o svojih obveznostih.

Pokrajinski odbor za spopolnjevanje učiteljev sestavljajo predstavniki vseh treh središč ter tisti, ki so na Ministrstvu za šolstvo v Palenciji odgovorni za poučevanje in učenje tujih jezikov. Odbor se sestane že januarja in določi, kako bodo v naslednjem letu potekala posvetovanja in načrtovanje. Na sestanku se dogovorimo glede:

- razdelitve odgovornosti;
- določitve urnika za vsako obdobje;
- priprave vprašalnika za analizo potreb strokovnega spopolnjevanja;
- določitve uslug glede na proračun in osebje, ki je na razpolago.

Pri odločanju sodelujejo vsi.

Ministrstvo za šolstvo sporoči Pokrajinskemu odboru za spopolnjevanje učiteljev, kakšen bo letni proračun. Vsa tri središča si ta sredstva porazdelimo glede na število uporabnikov. Tako že v maju izvemo, koliko sredstev bomo imeli na razpolago naslednje šolsko leto.

V središčih imamo tudi 'svetovalce', ki središča povezujejo z določenim številom šol. Svetovalec poskrbi za prvo srečanja z vsako šolo (šole zastopata upravni odbor in učitelj, ki skrbi za strokovno spopolnjevanje/didaktik). Na tem srečanju predstavimo vprašalnik za analizo potreb spopolnjevanja ter določimo datum oddaje izpolnjenih vprašalnikov. Svetovalec mora povzeti rezultate vprašalnika vsake šole in napisati poročilo.

Ko analiziramo rezultate analize z vseh šol in se pogovorimo o vseh predlogih, se odlo-

Primer dobre prakse

čimo, katere dejavnosti lahko v prihajajočem letu izvedemo in katera nova gradiva lahko izdelamo. Pri vsem tem pa moramo seveda upoštevati letni proračun. Direktor središča te odločitve prenese Pokrajinskemu odboru, ta pa Ministrstvu za šolstvo. S tem je letni

načrt potrjen.

Spoznali smo, da je ključ za uspeh sodelovanje in dobra komunikacija, predvsem med šolami in svetovalci središč ter med svetovalcem in središči.

V premislek

➔ Ne pozabite 'skritih stroškov', na primer dovoljenja za uporabo programske opreme in njeno vzdrževanje, predvsem še, če SSU šele ustanovljate.

Promocija, identiteta in tržišтво

- Imate izdelan načrt o 'poteku komunikacije', ki določa cilje, strategije, dejavnosti in način vrednotenja delovanja SSU?
 - Na osnovi česa ga spreminjate?
- Imate izdelano 'celotno podobo o načinu pisanja/izdelave' dokumentov/promocijskega gradiva, s katero si bo vaše SSU izoblikovalo vizualno 'identiteto'?
- Imate prepoznavni znak, s katerim promovirate svojo identiteto oz. ali smete uporabljati znak 'starševske' ustanove?
- Kako promovirate svoje središče – uporabljate prave metode, da vzbudite zanimanje ciljnih skupin?
 - Ali dovolj tesno sodelujete z učitelji/izobraževalci, ki uporabljajo vaše središče (ki delajo bodisi v ustanovi, bodisi izven nje), da zagotovite podpiranje in pospeševanje uslug, ki jih SSU nudi učencem/učiteljem na strokovnem spopolnjevanju?
 - Sodelujete pri organizaciji razstav, kulturnih dogodkov, knjižnih sejmov, bralnih krožkov?
 - Pripravljate Dneve odprtih vrat?
- Kako ste predstavljeni na internetu – podajate informacije o lokaciji/urniku, imate seznam uslug, ki jih nudite, katalog gradiv, podrobnosti o vaših projektih in dejavnostih?
 - Kako zagotavljate, da so informacije na internetu uporabne in da se sproti obnavljajo?
- Izdajate brošuro z informacijami o urniku, vrsti uslug, ki jih nudite, s podatki o kontaktnih osebah in informacijami o dostopnosti za osebe s posebnimi potrebami?

(Vse v zvezi z 'dostopom' preberite v poglavju 'Uporabniki'.)

Primer dobre prakse
Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, ÖSpK (Austrian Centre of Competence in Modern Languages), Gradec

Kako ustvariti identiteto središča brez strokovne pomoči in z malo denarja
 Leta 1997 je bilo središče ÖSpK še pod okriljem avstrijskega Ministrstva za šolstvo, vendar nismo vedeli, koliko časa bomo še obstajali. Zaradi tega v tistem času nismo imeli izdelane strategije za promoviranje lastne identitete; nismo bili samostojni.

Začeli smo razmišljati o tem, da bi 'ustvarili lastno identiteto' znotraj avstrijskega sistema izobraževanja. Pot je bila uspešna – a zelo težka. Ker smo želeli biti 'bolj prepoznavni', smo se za začetek pogovorili:

- o naših ciljih;
- o možnostih, ki jih imamo na razpolago;
- o strategijah, ki bi jih lahko uporabili.

Da bi ljudem povedali, da obstajamo, smo se odločili, da se bomo ob vsakem pojavljanju predstavljali z enakim prepoznavnim znakom. Ugotovili smo, da nam za to ni treba najeti drage agencije za stike z javnostjo – po-

membno je bilo le, da se prepozna ime naše ustanove in naše 'poslanstvo'.

Večkrat smo se sestali in razmišljali o imenu in prepoznavnem znaku, o celotni podobi oblikovanja dokumentov, o gradivih, ki jih že imamo itd. Spoznali smo, da so za oblikovanje lastne identitete pravzaprav potrebne le majhne odločitve:

- kje in kdaj bomo uporabili naš prepoznavni znak;
- kako celotsno oblikovati dokumente;
- ali bi bilo potrebno spremeniti dosedanje publikacije (tudi če bi šlo za majhne spremembe), tako da bi se ujemale z novo identiteto ustanove.

Prepoznavni znak našega središča sedaj uporabljamo skupaj z imenom ustanove na vseh naših publikacijah, pismih, brošurah in mapah. Če je le možno, ga vedno postavimo

Primer dobre prakse

na isto mesto. Vedno imamo v mislih tudi celotno podobo, tako da so vsa gradiva istega projekta (publikacije, mape, CD-ROM itd.) opremljena na enak način.

Nato smo poskrbeli za 'strategijo obveščanja javnosti' – dogovorili smo se o vsebini in obliki sporočil ter o tem, kaj želimo z njimi doseči. Odločili smo se, da bomo središče promovirali, če bo le mogoče, ob najrazličnejših priložnostih, da bomo imeli za obiskovalce vedno na voljo dovolj gradiva, tudi če bodo kdaj pa kdaj zaradi omejenih stroškov to 'le' fotokopije. Osredotočili smo se na različne medije, med drugim tudi na izobraževalne ustanove, ustanove za družabna srečanja ter dopisnike revij in časopisov. Prišli smo do spoznanja, da vzdrževanje takšnih stikov zahteva le svoj čas in ne denarja! Tako smo pristopili tudi k Evropskemu letu jezikov, in ko se v Avstriji govori o modernih pristopih k poučevanju in učenju jezikov,

smo pogosto v centru pozornosti.

S pravilno postavitvijo domače strani na internetu, ki jo redno obnavljate in posodabljate, lahko veliko pripomorete k (včasih utrujajočemu) učinkovitemu poteku identificiranja svoje ustanove. Čas in denar lahko privarčujete tudi tako, da koncept in vsebino razvijate sami, tehnično podporo pa prepustite strokovnjaku. Kvaliteten koncept lahko v skladu z vašo finančno situacijo zlahka razširite (z interaktivno bazo podatkov, s forumi, s klepetalnicami itd.).

Priporočamo, da so ključne besede, ki predstavljajo vaše poslanstvo, kratke, jasne in čim bolj preproste. Uporabljamo besede: 'Razvoj – promocija – sodelovanje'. Takšne ključne besede lahko postanejo bistvo vaše strategije obveščanja javnosti, izkoristiti pa morate vsako priložnost, ki se pojavi!

Osebj e

Koga potrebujete?

- Kakšno osebje/koliko ljudi potrebujete v SSU: visokošolske učitelje, svetovalce, informatike, upravljavce, tehnike?
 - Je vaše osebje zaposleno za (ne)določen čas; dela po pogodbi, vam pomaga občasno, je plačano na uro, so to študenti, ki nadomeščajo vaše osebje, prostovoljci, raziskovalci ipd.?
 - Ima vse osebje opis del in nalog, ki opredeljuje njihovo vlogo in odgovornosti?
 - Mora vaše osebje delati ob 'neprimernem času', npr. zvečer ali za vikend?

Zaposlovanje novega osebja

- Smete zaposlovati novo osebje? Če je tako, poznate zakonske predpise o višini osebnega dohodka?
 - Nudite vsem enake možnosti napredovanja?
- Veste, kje morate objavljati prosta delovna mesta?
- Imate program za uvajanje novega osebja?

Koordinacija in poročanje

- Ali je vse osebje seznanjeno z načinom poročanja in upravljanja?
 - Če pripadate večji ustanovi, je osebje seznanjeno s tem, kako morajo 'ravnavati' z vodstvom, z odbori za koordinacijo in s kolegi izven SSU?
 - Imate utečene postopke o tem, kako vam osebje posreduje povratne informacije o delovanju SSU?
- Kako ste razporedili uradne ure (recepcija, svetovalna služba, tehnično osebje, učitelji) čas počitnic, nadomeščanje odsotnih – kdo je za to odogovoren?

Strokovno spopolnjevanje osebja

- Imate program in ustrezna sredstva za strokovno spopolnjevanje osebja? Se medsebojno izobražujete?
 - Je 'ocenjevanje' osebja pogojeno s strokovnim spopolnjevanjem?
 - Kako obveščate osebje o možnostih strokovnega spopolnjevanja in na kakšen način ga izvajate?
 - Je zagotovljeno financiranje izobraževanja osebja izven dela in izobraževanja, ki je povezano z delom?
 - Je nuden osebju 'študijski dopust' za izobraževanje, ki je povezano z delom?
 - Kako pride osebje do informacij o možnostih izobraževanja?
- Imate smernice ('priročnik') za vodenje SSU – s tem prihranite osebju veliko časa, izognete pa se tudi temu, da novemu osebju vedno znova razlagate iste stvari?

Predstavniki osebja in podpora

- Se osebje lahko zateče po pomoč k določenim organom/društvom ('sindikati')?
 - Ima osebje na voljo proste ure in finančno podporo za udeleževanje na srečanjih?
- Ste vključeni v 'mrežo' za svojo podporo in podporo vaših strokovnih dejavnosti in razvoja?

Primer dobre prakse

APIGA, the Association of Galician Angleščina Language Učitelji, Španija

Prostovoljci: študenti na praksi v središču APIGA

Mnogim SSU povzroča težave to, da potrebujejo več osebja, kot so ga zmožni zaposliti. V središču APIGA smo to rešili s prostovoljci. Svojo ekipo lahko npr. okrepite s študenti/diplomanti, ki so pravkar končali šolanje in potrebujejo delovne izkušnje. Za pomoč lahko prosite tudi ustanove, ki nudijo programe za pridobivanje delovnih izkušenj – pogosto tudi samo iščejo pravkar ustanovljene organizacije, kamor bi napotili študente.

Predno začnete iskati prostovoljce, določite naloge, ki jih bodo opravljali, da ne bodo preobremenjeni, ali pa bi se celo dolgočasili. Na ta način jih boste tudi lažje prepričali, da si bodo pridobili izkušnje, ki jih potrebujejo za bodoče delo oz. ki se jim bodo v prihodnje obrestovale. Tisti, ki so pravkar diplomirali, bi npr. prav gotovo raje pomagali pri postavljanju podatkovne baze kot pa pospravljali knjige na police ali pa 'zlagali' papirje.

Drugi razlog, zaradi katerega je naloge dobro določiti vnaprej, je ta, da boste tako lažje spremljali delo prostovoljcev, prav tako pa

boste imeli manj težav pri pisanju priporočil, ki jim jih boste ob zaključku dela napisali. Tako bo njihov bodoči delodajalec imel jasno predstavbo o tem, kakšne izkušnje so si pridobili v SSU. Lažje boste spremljali tudi napredovanje prostovoljcev, svoje osebje pa boste razbremenili, saj jim ne bo treba ves čas skrbeti zanje.

Večje organizacije ponavadi organizirajo uvalne seminarje, tako da prostovoljci istočasno usvojijo osnove dela in spoznajo ustanovo. V izobraževanje novincev lahko vključite tudi 'bivše' prostovoljce in jih za to seveda ustrezno 'nagradite'.

Razmislite tudi o drugih načinih, s katerimi se lahko oddolžite prostovoljcem, če nimate dovolj finančnih sredstev. Mi prostovoljcem nudimo brezplačno udeležbo na konferencah in delavnicah, ali pa brezplačno uporabo središča. Seveda pa so do teh ugodnosti upravičeni le prostovoljci, ki uspešno opravijo svoje delo.

V premislek

- ➔ Naloge, ki jih opravlja osebje oz. za katere se je izobrazilo, se spreminjajo, odpirajo se tudi nova delovna mesta: svetovalec za jezike - učitelj, oskrbnik gradiv za delavnice – knjižničar ...
- ➔ Izvajajte seminarje za svoje osebje o uporabi IKT, kajti le tako bo šlo v korak s časom in bo uspešno opravljalo svoje naloge.

Povratne informacije in vrednotenje

- Ali temu posvečate dovolj časa – se s kolegi pogovarjate o svojem delu?
- Kdo podaja povratne informacije in vrednoti delo – osebje/uporabniki?
- Kakšne metode in pripomočke uporabljate za vrednotenje dela: ankete, statistiko, intervjuje, vprašalnike ...?
- Kateri so 'najpomembnejši pokazatelji uspešnega delovanja' vašega SSU?
- Zbirate prave podatke za pravilno upravljanje SSU – npr. število uporabnikov/uporaba gradiv/ob katerih urah prihaja največ uporabnikov – če jih, na kakšen način jih zbirate?
- Zbirate tudi podatke o 'kvaliteti' in 'uporabnosti' določenih gradiv/uslug/možnosti/projektov - če jih, na kakšen način jih zbirate?
- S kakšnim namenom zbirate povratne informacije – da se učite/izboljšate določene stvari/prilagodite usluge?
 - Zapišete rezultate - imajo vsi, ki se jih to tiče, dostop do njih?
- Imate nabiralnike za predloge – kje jih imate?
- Je podajanje povratnih informacij dovolj 'razumljivo/preprosto'?

V premislek

- ➔ Uporabniki SSU naj vsako leto izpolnijo anonimen vprašalnik, s katerim boste prostovoljno pridobili povratne informacije.

Založniška in avtorska pravica

- Ste seznanjeni z zakonom o založniških in avtorskih pravicah?
- Izobešate obvestila/opozorila, s katerimi morajo biti uporabniki seznanjeni, da ne bi kršili zakona, na vidna mesta?
- S čim zagotavljate, da osebje ne krši zakona – z izobraževanjem/informiranjem/da ne zahtevate 'nezakonitih' kopij?
- Ste seznanjeni s tem, kako si pridobite založniško in avtorsko pravico?
- Ste seznanjeni s tem, če smete avtorsko delo ali njegove dele kakor koli predelati ali uporabiti?
- Priznavate/zapišete avtorstvo/lastništvo internih gradiv, kot to določa zakon?
- Smete izoblikovati lastna gradiva, ne da bi odkupili avtorske pravice (navedete vir)?
- Se s sosednjimi SSU ali strokovnimi ustanovami lahko dogovorite za izmenjavo gradiv?

Zdravje in varstvo pri delu, delovno okolje

- So osebje in uporabniki SSU seznanjeni s predpisi o zdravju in varstvu pri delu v vašem SSU – je to vključeno tudi v program uvajalnih seminarjev?
- Je osebje obveščeno o primernih tečajih za zdravje in varstvo pri delu?
- Imate omarico za prvo pomoč - imate osebje, ki je izučeno za nudenje prve pomoči? Ali osebje ve, koga lahko prosi za pomoč v nujnih primerih in kje?
- Je poskrbljeno za zadostno mero varnosti vaših uporabnikov, opreme in virov?
- So navodila za ravnanje v primeru požara izobešena na primernem mestu, redno pregledujete gasilne naprave, je osebje izurjeno za primer požara?
- Ste poskrbeli za varno opravljanje dela v SSU oz. ali osebje/uporabnike k temu spodbujate (npr.: imate dobro organiziran potek dela, opravlja osebje raznoliko delo, si lahko privoščijo odmor med delom ipd.)?
- Spodbujate 'naravno' predelavo gradiv, npr.: reciklažo papirja, odstranitev strupenih snovi (npr. škatla za barvo za tiskalnik)?

V premislek

- ➔ Če obiskovalci uporabljajo svoje slušalke, lahko privarčujete nekaj denarja pa še bolj zdravo je.

Varovanje/odgovornost

- Ste seznanjeni s postopki varovanja/z vašo odgovornostjo za varnost osebja in uporabnikov ter njihove lastnine (ste se o tem pogovorili)?
- Ste seznanjeni z načinom varovanja gradiva in opreme (npr. v primeru požara, poplav ali kraje)?
- Ste poskrbeli za varnostne ukrepe, s katerimi boste preprečili krajo opreme/gradiv in istočasno uporabnikom dopustili prost dostop do njih?
- Je osebje seznanjeno z varovanjem osebnih podatkov uporabnikov?

Praktični nasveti

- Imate dogovor o tem, kako/kdaj se je/pije, uporablja mobilne telefone/prenosnike – na osnovi česa ste se o tem dogovorili?
- Kako se lotite pregledovanja gradiv (!), ki so dostopna uporabnikom, in zamenjave starih gradiv z novimi (opravlja to delo en človek, ali si ga delite)?
- Kako ste dogovorjeni glede čiščenja – imate primerno opremo in sredstva za čiščenje računalniških ekranov/tipkovnic/slušalk/video in avdio naprav, čistite učilnice in ostale prostore?

Uporabni spletni naslovi

- **CERCLES**
www.cercles.org
- **CIEL Language Support Network:**
Priročnik 2
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **European Commission Directorate-General for Education and Culture**
<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/download.html>
<http://europa.eu.int/comm/education/languages/actions/leonardo2.html>
<http://europa.eu.int/comm/education/langmin.html>
Več v poglavju 'Dodatni viri' na portalu SSU: www.lrcnet.org

U P O R A B N I K I

Uporabniki vašega SSU bodo določali dejavnosti, usluge, gradiva in opremo, ki je potrebna za uspešno delovanje središča. Zato je odločilnega pomena to, da svoje (potencialne) uporabnike poznate, da veste, kaj potrebujejo in pričakujejo od vas. Vedeti morate tudi, kdaj in kako bodo uporabljali oz. bi želeli uporabljati vaše SSU.

Nobeno SSU ne more ustreči vsem uporabnikom. Kljub temu pa bodo vedno prihajali novi, ki jim bodo vaše usluge v veliko pomoč. Brez večjih stroškov in reorganizacije pa boste lahko vedno izpopolnjevali 'zahteve' in pomagali vašim sedanjim uporabnikom.

Uporabniki na različne načine 'izkiriščajo' SSU. Danes nam tehnologija omogoča dostop do SSU 'na daljavo', kar pred leti še ni bilo mogoče. S skrbnim načrtovanjem in nekaj domišljije lahko vrata SSU odprete tudi uporabnikom, ki ne živijo v vašem kraju, ki so zelo oddaljeni, ali celo osebam s posebnimi potrebami, ki SSU sploh ne morejo obiskati.

Ko boste razmišljali v svoji ponudbi in o tem, kaj uporabniki od vas pravzaprav pričakujejo, vam bodo dobri odnosi/dobra komunikacija z uporabniki ter zbiranje povratnih informacij v veliko pomoč. Vse to pa bo zagotovo prispevalo k boljšemu sodelovanju in vzdušju v SSU.

Ciljne skupine

Katere od spodaj naštetih ciljnih skupin so vaši uporabniki (oz. bi to lahko postali) in kakšne so njihove zahteve?

Učenci

- predšolski otroci
- učenci in dijaki
- jezikovna društva
- študenti (redni študenti in študenti ob delu)
- odrasli
- študenti tretje univerze
- dijaki poklicnih in strokovnih šol

Izobraževalci

- učitelji (strokovnjaki iz različnih področij)
- učitelji, ki strokovno spopolnjujejo ostale učitelje/didaktiki
- inštruktorji
- učitelji, ki poučujejo jezik stroke

Odgovorni za poučevanje in učenje jezikov ter multiplikatorji

- pedagoški svetovalci in inšpektorji
- tisti, ki narekujejo pristope k poučevanju

- predstavniki Ministrstva za šolstvo in ostalih ministrstev
- avtorji učnega načrta
- izpitne komisije
- strokovni organi/mreže/združenja

Institucije, podjetja in ostali posamezniki

- kulturne ustanove
- založniki
- radijske in televizijske hiše
- raziskovalci
- avtorji učbeniških in obučbeniških gradiv
- ostala središča
- novinarji
- občani

Primer dobre prakse

CILT, the Centre for Information on Language Teaching in Research, London

Kako ustreči različnim uporabnikom

Edina ciljna skupina, ki ji središče CILT neposredno ne nudi uslug, so učenci. Našo knjižnico vsako leto osebno obiše nekaj tisoč uporabnikov, še enkrat toliko pa jih do gradiv pride s pomočjo interneta – preko naših spletnih strani. Poleg tega nudimo usluge tudi sledečim skupinam uporabnikov:

- izobraževalcem,
- odgovornim za poučevanje in učenje jezikov,
- multiplikatorjem,
- ustanovam, podjetjem in ostalim posameznikom.

Z gradivi 'oskrbujemo' vse vrste izobraževalnih ustanov, od osnovnih (včasih celo predšolsko vzgojo) do višjih šol in ustanov za izobraževanje odraslih, vključno s poklicnimi šolami (poučevanje jezika stroke).

Vsaka skupina ima določene potrebe in obiskuje CILT iz različnih vzrokov:

- do naših virov dostopajo osebno, po telefonu, pisno, preko interneta, na tečajih ali preko brošur;
- naše usluge potrebujejo podnevi ob različnih urah, v teku šolskega leta, v različnih obdobjih v času zaposlitve;
- potrebujejo različne vrste uslug: informacije, nasvete, gradiva, izobraževanje, publikacije.

Vse to vpliva na naše načrtovanje dela in izvajanje uslug – našim uporabnikom se prilagajamo:

gajamo:

- CILT je enkrat na teden odprt do večera, med počitnicami pa tudi ob sobotah zjutraj, tako da nas učitelji lahko obišejo izven njihovega delovnega časa;
- za uporabnike, ki ne živijo v Londonu, smo organizirali mrežo 'Središč Comenius', ki se nahajajo po vsej Veliki Britaniji;
- na spletnih straneh objavljamo 'informativne brošure' (vsako leto poleg tega razdelimo več kot 20 000 tiskanih brošur);
- sodelujemo v precejšnjem številu pokrajinskih, nacionalnih in mednarodnih projektih, s pomočjo katerih pridemo do večjega števila uporabnikov, pomembni pa so tudi zaradi izmenjave strokovnega znanja in izkušenj.

Veseli smo, da nam uspeva ustreči tako velikemu številu različnih skupin uporabnikov. To smo dosegli z različnimi pristopi:

- z dobro komunikacijo (dobrimi odnosi s kolegi iz različnih oddelkov znotraj CILT);
- s sodelovanjem in partnerstvom z drugimi ustanovami ter sodelovanjem v projektih;
- z ustanavljanjem mrež središč – v različnih oblikah;
- z uporabo IKT in 'izkoriščanjem' odličnih možnosti, ki jih ponuja internet, s pomočjo katerega lahko pravočasno dosežemo tudi uporabnike, ki ne živijo v Londonu in tako privarčujemo pri poštnih stroških.

Dostop do gradiv in komunikacija

- Kako komunicirate s svojo ciljno skupino – osebno/preko učiteljev/svetovalcev/s prospektki/z oglasnimi deskami/preko e-pošte/z okrožnicami ...?
- Kako uporabnikom predstavite delovanje SSU?
 - Imate dogovorjene ure za vpeljevanje novih uporabnikov, ali se dogovarjate sproti?

- Na kakšen način spodbujate komunikacijo med uporabniki in osebjem SSU?
- Kako 'ukrepate' v primerih, ko je obiskovalec posameznik oz. skupina?
- Ste pri sestavljanju urnika za poučevanje/svetovanje/osebnega dostopa uporabnikov do gradiv predvideli ure najpogostejšega obiska središča?
- Ste poskrbeli tudi za uporabnike, ki niso ravno večji z uporabo nove tehnologije?

Uporabniki s posebnimi potrebami

- Kakšne možnosti nudite uporabnikom s posebnimi potrebami?
- So vaši (potencialni) uporabniki javno obveščeni o tem, da ste poskrbeli tudi za uporabnike s posebnimi potrebami (dostop z vozički)/možnost uvajanja v delovanje Središča?
 - Lahko na tem področju še kaj spremenite, izboljšate?
 - Lahko 'izkoristite' veščine osebja (npr. osebje, ki obvlada govorico s kretnjami)?
 - Veste, na koga se lahko obrnete, če potrebujete nasvet, kadar bi želeli karkoli izboljšati?

Primer dobre prakse

Institute for Language in Speech Processing, Atene

Kako središče ILSP komunicira s svojimi uporabniki

Naš Zavod za razvoj jezika in govora nudi gradiva za poučevanje in učenje jezikov različnim uporabnikom.

Naša najpomembnejša skupina je Grška in mednarodna znanstvena in raziskovalna skupnost. Znotraj te skupine pa nas obiskuje še več specifičnih skupin, ki jih zanimajo različne informacije in gradiva. Tako smo razvili 'podatkovno bazo za različna zanimanja', kamor informacije o naših uporabnikih shranjujemo v različnih kategorijah (znanstveniki, raziskovalci, študenti, tisti, ki sprejemajo odločitve o pristopih k poučevanju, ostale skupine). Na ta način lahko natančno določimo, s katero skupino (skupinami) bomo komunicirali ob različnih priložnostih oz. o kakšnih temah. Istočasno pa nam to omogoča redno komunikacijo z našimi uporabniki na različne načine.

Najpogosteje komuniciramo preko naše domače strani na internetu (www.ilsp.gr). Ta način je zelo praktičen in ekonomičen in tudi zelo hiter, z njegovo uporabo pa lahko dosežemo večji interes med publiko. Večina naših uporabnikov ima namreč omogočen dostop do interneta in so ga navajeni uporabljati že zaradi narave svojega dela. Priporočamo, da svojo domačo stran čim pogosteje obnavljate in dograjujete ter da preko nje svoje uporabnike obveščate o vseh novostih in aktualnih dogodkih, tako kot to počnemo tudi mi (med drugim objavljamo pretekle, sedanjne in prihodnje dogodke in dejavnosti ILSP). Ker je veliko naših uporabnikov (znanstve-

nikov) tujcev, ki ne živijo v Grčiji in ne razumejo grščine, razumejo pa angleščino, je naša domača stran dvojezična (v grščini in angleščini). V kolikor jih boste objavljali svojo domačo stran in kako pogosto jo boste obnavljali, je seveda odvisno tudi od proračuna in potreb vaših uporabnikov.

Kljub vsem prednostim, ki jih nudi internet, tudi mi (kot ostala SSU), podajamo nekaj informacij samo določenim uporabnikom. V ta namen izdajamo specializirane 'novice', ki so ponavadi objavljene na internetu, prav tako pa tudi znanstvene in raziskovalne članke ali kritike. V okviru tega izdajamo novice Logonavigation, ki jih brezplačno prejema določene skupine strokovnjakov – tiste, ki jih ta vsebina zanima.

Včasih komuniciramo z uporabniki osebno, predvsem kadar jih je treba nujno obvestiti o posebnih dogodkih, dejavnostih ali izidih publikacij. Tako jim včasih pošljemo e-pošto ali pa jih pokličemo kar po telefonu. Še enkrat poudarjamo, da je zelo pomembno, da obveščamo samo uporabnike, za katere smo prepričani, da jih to res zanima, saj jih ne želimo po nepotrebnem obremenjevati.

Ugotovili smo tudi, da je zelo koristno, če se udeležujemo konferenc in razstav, ki naj bi se jih udeleževale tudi naše ciljne skupine. Osebje ILSP se redno (skozí vse leto) udeležuje podobnih dogodkov, saj želimo doseči čim večje število (potencialnih) uporabnikov.

V premislek

- ➔ Nekateri uporabniki (predvsem starejši odrasli ali tisti starejši odrasli, ki so se odločili za nadaljevanje študija) se morda še niso spoprijeli z računalnikom ali digitalno tehnologijo in potrebujejo pomoč.
- ➔ Uporabite vse možne načine, da dosežete svoje uporabnike – bodite čim bolj vsestranski.

Pridobivanje novih uporabnikov

- Ali izkoriščate vse možnosti, ki jih nudi vaše središče?
- Je pridobivanje novih uporabnikov vaša prioriteta?
 - Če je tako, ali je to razvidno iz vaših promocij?
- Ste razmislili o tem, kako bi se približali novim ciljnim skupinam?
 - Lahko podaljšate delovni čas?
 - Lahko del svoje trenutne ponudbe uporabniku ponudite tudi na daljavo (po telefonu, po pošti, po internetu)?
- Lahko pridobite nove uporabnike v 'mirnih sezonah' (morda sprva le poskusno)?
 - Bi lahko ti uporabniki predstavljali vaš prihodnji zaslužek, bi to lahko bila dodatna ponudba središča, bi s tem obogatili vaše dejavnosti?
- Ste se o načrtovanem razvoju oz. širitvi posvetovali z vsemi (predvsem z ostalim osebjem v SSU)?

Primer dobre prakse

European Centre for Education in Training (ECET), Sofia

'Veseli kužek' in 'Linguaepeace': ustanavljanje in povezovanje središč za samostojno učenje za določene uporabnike (otroci in mirovniki)

V zadnjih treh letih je ECET, mreži jezikovnih središč in središč za strokovno spopolnjevanje po vsej Bolgarji, uspelo pridobiti prostore ter strokovnjake za pomoč dveh zelo različnim skupinam uporabnikov: otrokom in mirovnikom.

Otroci, stari od 6 do 12 let, obiskujejo središče 'Veseli kužek', kjer se v svojem prostem času ali v času počitnic po modernih metodah učijo angleščino.

Učijo se:

- preko iger;
- samostojno z odkrivanjem;
- na interaktivnih tečajih pod vodstvom mentorja;
- s pomočjo multimedije (gradiva na internetu).

Pobuda za ustanovitev središča za mirovnike je nastala med sodelovanjem pri evropskem projektu 'Linguaepeace', kjer smo sodelovali s kolegi iz Velike Britanije, Nizozemske in Slovaške. Cilj središča je uporaba naprednih pripomočkov za poučevanje ter uvajanje moderne in učinkovite metodologije v proces poučevanja in učenja tujih jezikov za bodoče mirovnike. Slušateljem pomagamo tudi pri iskanju ustreznih gradiv.

Kljub temu, da sta ti dve skupini zelo različni, ju družijo kar nekaj skupnih točk:

- uporabljamo interaktivna gradiva in multimedijo;

- združujemo učenje s pomočjo mentorja in samostojno učenje;
- pomagamo jim pri iskanju primernih gradiv in priročnikov;
- pri pouku spoznavamo tudi kulturo naroda, ki govori ciljni jezik.

Cilje nam je uspelo doseči tako, da smo, kjer je bilo to potrebno, svoje strokovno znanje in metodologijo, ki smo jo uporabljali v središču ECET, prilagodili novim spoznanjem stroke in v proces poučevanja uvedli nove elemente (npr. seznam vojaškega besedišča, prilagojen način ocenjevanja).

Biti moramo odprti in dovzetni za vseživljenjsko učenje. Po naših izkušnjah je najuspešnejši način ta, da se opirate na lastna znanja in izkušnje ter spremembe uvajate postopno. Začnite z majhnimi koraki in ko se koncept izkaže za uspešnega, ga postopno dograjajte. V zadnjih dveh letih smo po vzoru središča 'Veseli kužek' ustanovili osem pokrajinskih središč, do leta 2006 pa jih nameravamo ustanoviti še sedem, in sicer po vzoru središča 'Linguaepeace' (www.linguaepeace.net).

Ta izkušnja nas je zelo veliko naučila. Sedaj se tudi bolj samozavestno, kreativno in z več domišljije odločamo o tem, katerim novim skupinam uporabnikov lahko pomagamo in kaj jim lahko nudimo.

Uporabni spletni naslovi

- AbilityNet**
www.abilitynet.org.uk/content/home.htm
- The Centre for Accessible Environments**
www.cae.org.uk

Uporabni spletni naslovi

- **CIEL Language Support Network**
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **European Disability Forum**
www.edf-fehp.org
- **Web Accessibility Initiative (WAI)**
www.w3.org/WAI
- **Web usability: Jakob Nielsen's website**
www.useit.com

Več v poglavju 'Dodatni viri' na portalu SSU: www.lrcnet.org

U S L U G E I N G R A D I V A

Usluge in gradiva, ki so na razpolago v SSU, morajo biti uporabnikom 'po meri', omogočati morajo doseganje ciljev, ki ste si jih zadali. Nobeno SSU ne more nuditi vseh uslug in gradiv. Kaj nudite, je odvisno od velikosti SSU, njegove lokacije ter ciljev, ki ste si jih zadali, ter od števila tujih jezikov, pri katerih spodbujate učenje.

Uvajanje v delo, tečaji za uporabnike in svetovanje uporabnike spodbuja k samostojni uporabi SSU. Še bolj pa se jim boste približali, če boste urnik prilagodili njim, če boste uvedli učinkovit sistem katalogiziranja ter če boste pravilno predstavljali svoja gradiva.

Povratne informacije uporabnikov (in osebje SSU) vam lahko pomaga izboljšati in prilagoditi vaše usluge, lahko pa boste začeli razmišljati tudi o novih načinih delovanja. Vsekakor se morate pred uvedbo nove ponudbe posvetovati z vsem osebjem – predvsem, če gre za večje spremembe.

U s l u g e

Katere od naštetih uslug nudi vaše SSU?

Pedagoška podpora

- poučevanje/inštruiranje
- svetovanje za učenje jezikov
- strokovno spopolnjevanje učiteljev (v SSU in izven njega)
- strokovno spopolnjevanje osebja
- uvajanje sprememb za izboljšanje poučevanja in učenja jezikov
- izdajanje publikacij, ki predstavljajo primere dobre prakse
- spodbujanje inovativnih pristopov
- dajanje spodbud
- izdajanje internih gradiv in ocenjevanje gradiv
- vrednotenje
- overjanje spričeval
- spodbujanje učenja na daljavo/samostojnega učenja
- izposoja gradiv (samostojnih in dodatnih – skupen katalog središč)
- seznanitev novih uporabnikov z delovanjem središča

Podajanje informacij in poizvedovanja

- poizvedovanja (osebno, po telefonu, pisno ali po e-pošti)
- konzultiranje (tudi preko interneta?)
- raziskave (npr. prikrojene bibliografije)
- obiski skupin
- podajanje informacij o drugih institucijah (npr. informacije o EU, o kulturnih institucijah)

Dodatne usluge

- informiranje ter spodbujanje učenja jezika in zavedanja o večkulturnosti

- raziskave in razvoj
- ustanavljanje mrež (pomoč pri sklepanju partnerstva in pospeševanje sodelovanja med ustanovami in posamezniki, ki delujejo na tem področju)
- usluge 'po naročilu' (ki ustrezajo določenim uporabnikom, npr. strokovno spopolnjevanje, izpeljava projekta)
- prodaja publikacij (internih publikacij oz. publikacij po naročilu uporabnikov?)
- družabne in kulturne dejavnosti
- konference/prostori za srečanja
- snemanje
- fotokopiranje (za osebe/uporabnike ... brezplačno/z (do)plačilom?)

Tehnične usluge

- vzdrževanje in popravila opreme (v središču in izven njega, obnavljanje pogodb o vzdrževanju)
- vzdrževanje računalniških povezav in strežnikov (shranjevanje digitalnega gradiva)
- satelitska (ali kabelska) televizija, sprejem in vzdrževanje
- digitacija avdio in vizualnih gradiv
- izdelovanje gradiv s pomočjo interneta
- dograjevanje opreme
- svetovanje o tehničnih uslugah, smernice za razvoj in bodoče usluge, projektno delo

Primer dobre prakse

National Board of Education, Finska

Kako prilagoditi CEF poučevanju in učenju jezika po nacionalnem učnem načrtu

Trenutno veljavni finski učni načrt za tuje jezike pravi:

- Trenutno veljavni učni načrt omogoča posameznim šolam, da se prilagajajo svojim učencem.
- Rezultati nacionalnih raziskav o poučevanju in učenju tujih jezikov so pokazali vedno večje zanimanje za poenotenje pristopov k izobraževanju.
- Kaže se potrebe po združevanju rezultatov poučevanja po učnem načrtu na različnih šolah in izobraževalnih institucijah.
- Za pospeševanje samostojnega učenja je potrebna povezava med poučevanjem, učenjem in ocenjevanjem.
- Kaže se potreba po razvijanju vseh jezikovnih spretnosti.
- Kaže se potreba po spopolnjevanju učiteljev na področju pravičnega ocenjevanja ob koncu šolskega leta z upoštevanjem učnega načrta.

Da bi se držali teh zapovedi, so predmetne skupine za tuje jezike pod okriljem Ministrstva za šolstvo sestavile merila za nižje in višje srednje šolstvo na Finskem, ravnali pa so se po merilih CEF.

Določanje ravni je bila najtežja naloga, saj so ravni po merilih CEF zastavljene preširoko, da bi lahko zaznale manjši napredek pri usvajanju jezikovnih spretnosti. Zato smo morali prvotne ravni razdeliti tako, da ustrezajo potrebam našega šolskega sistema. Ugotovi-

li smo tudi, da se najvišja raven po merilih CEF težko doseže.

Znotraj ravni A1 smo določili tri podravni:

- A1.1. začetna stopnja;
- A1.2. srednja začetna stopnja;
- A1.3. funkcionalna začetna stopnja.

Raven A2 smo razdelili v dve podravni:

- A 2.1. osnovna stopnja;
- A 2.2. višja osnovna stopnja.

Raven B1 smo razdelili v dve kategoriji:

- B1.1. osnove funkcionalne uporabe jezika;
- B1.2. tekoča uporaba osnov jezika.

Raven B2 smo razdelili v dve podstopnji:

- B2.1.; tekoča uporaba jezika;
- B2.2. funkcionalna tekoča uporaba jezika.

Pri potrjevanju ravni in opisov, ki smo jih določili, smo ugotovili, da učitelji različne ravni različno pojmujejo. Organizirali smo kar nekaj dejavnosti, s katerimi smo želeli učitelje vključiti v ta proces, zato da bi vse skupaj bolje razumeli: proučiti so morali opise, ki smo jih določili, in jih razvrstili po težavnostnih stopnjah, to pa potem še medsebojno primerjati. Tako smo se dogovorili, da na osnovi empiričnih podatkov določimo standardne ravni 'dobrega' poznavanja jezika, ki jih morajo učenci doseči po zaključku srednješolskega izobraževanja.

Primer dobre
prakse**Centre for Innovation in Training (CINOP), Nizozemska**

Kako smo nizozemski jezikovni listovnik za strokovne šole uporabili v središčih za samostojno učenje na nizozemskih državnih višjih strokovnih šolah

Središča za samostojno učenje v nizozemskih državnih višjih strokovnih šolah imajo dve nalogi: priskrbeti gradiva, ki se uporabljajo pri poučevanju jezika, ter izvajati jezikovne tečaje za oddelke strokovnega izobraževanja na naših šolah. Tako smo CINOP in SLO (Nizozemski učni načrt) po merilih CEF, ki je del projekta Evropskega jezikovnega listovnika, izdelali nizozemski jezikovni listovnik za strokovno izobraževanje.

Z uporabo jezikovnega listovnika se je dvignila raven zavedanja o potrebah in napredovanju učenca, spremenil pa se je tudi način poročanja o napredku, ki ga učenec doseže pri usvajanju jezika izven šolskega konteksta.

Tako kot evropski jezikovni listovnik tudi nizozemski jezikovni listovnik za strokovno izobraževanje (DVLP) učencem omogoča, da samostojno spremljajo in ocenjujejo svoj napredek v usvajanju vseh petih jezikovnih spretnosti. Jezikovni listovnik je last učencev; vanjo zapisujejo svoje potrebe in napredek ter preverjajo, v kolikšni meri so dosegli cilj, ki so si ga zastavili sami. DVLP vsebuje opise, ki temeljijo na opisih CEF ter primere praktičnih jezikovnih situacij, v katerih se lahko učenci znajdejo. Služi kot samoocenjevanje. V središču CINOP z uporabo DVLP učence spodbujamo, da sestavijo svojo ocenjevalno lestvico in ko usvojijo določeno stopnjo, pišejo test, s katerim svoje znanje preverijo. Tako lahko ob zaključku pouka svojo jezikovno zmožnost primerjajo s pričakovanimi cilji. Razlika med pričakovanimi in doseženimi rezultati jim pomaga izdelati svojo metodo učenja - 'Nadziranje usvajanja

jezika' (pripomoček, ki smo ga razvili v središču CINOP), seveda s pomočjo mentorja. To pripomore k temu, da se bolj osredotočijo na različne spretnosti in sproti preverjajo svoj napredek. Svojo metodo učenja nato po potrebi spreminjajo.

Trenutno se DVLP uporablja na treh strokovnih šolah v Hollinu, predstavljamo pa ga še osmim šolam. Upamo, da se bo s pomočjo tega projekta celoten proces poučevanja in učenja na strokovnih šolah izvajal v SSU. Prav zaradi tega bo tudi gradivo v SSU razvrščeno po ravneh, ki jih zahtevata jezikovni listovnik in CEF. V bistvu je razvrščanje gradiva glede na jezik, strokovne tečaje, spretnosti in ravni ter celo vključevanje opisov v obliki 'zmorem' prav enostavno. Da bi učiteljem to delo olajšali, smo pri CINOP izdelali smernice za strokovno izobraževanje, ki smo jih povezeli po CEF.

Za manjša neodvisna SSU, ki uporabljajo CEF, bi bilo morda zanimivo premisliti o razvrščanju gradiv na način, kot smo ga opisali. Središča bi lahko razmislila tudi o predstavitvi evropski jezikovni listovnik študentom, saj bi jim tako pomagali, da se osredotočijo na svoje potrebe ter da bi nadzorovali svoj napredek.

DVLP, ki jo je septembra 2001 uradno priznal tudi Evropski svet, si lahko ogledate na internetu (v angleščini in nizozemščini) na naslovu www.trefpunttalen.nl (kliknite 'taalportfolio BVE', nato 'downloads' ter nato še 'European Language Portfolio Vocational Education' – angleški prevod nizozemske verzije).

Primer dobre
prakse**CDI Univerzum, Center za dopisno izobraževanje, Ljubljana**

Inovativni pristopi: Uvajanje pristopa k poučevanju jezikov, pri katerem je v središču pozornosti učenec – usvajanje bralnih in govornih spretnosti v središču za samostojno učenje

V zadnjih štirih letih smo v naše središče vnesli kar nekaj sprememb, in sicer pri usvajanju in razvijanju bralnih in govornih spretnosti naših slušateljev. To smo storili tako, da smo v pouk tujih jezikov začeli uvajati pristop, pri katerem je v središču pozornosti učenec, predvsem pri izbiri gradiva in tem.

Naši slušatelji so (zaposleni) odrali, ki so se odločili za nadaljevanje izobraževanja ali prekvalifikacijo. V vseh programih izobraževanja morajo opraviti tudi izpite iz tujih jezikov, gre pa največkrat za jezik stroke (elektrotehniki, strojniki, vrtnarji ipd.). Zaradi tega so največkrat pod velikim pritiskom in v časovni stiski, kar je tudi eden izmed vzro-

kov za to, da predavanj ne obiskujejo redno, ne napredujejo in nenazadnje dobivajo slabe ocene. Vse to pa seveda vodi v slabo motivacijo za učenje tujih jezikov.

Odločili smo se, da v središču učnega procesa ne bo več učitelj, ampak učenec. S tem smo želeli slušatelje spodbuditi k večji samostojnosti in jih seveda še bolj motivirati. Najprej pa smo morali spremeniti vlogo učitelja – namesto da bi samo odločal o izbiri gradiva, dejavnosti, učnih pripomočkov, urnika ter učnih metod, se je bolj posvetil izbiri, nastajanju in organiziranju različnega gradiva, medtem ko je slušateljem pomagal pri tem, da so postajali vse bolj samostojni.

Primer dobre prakse

Za uvajanje takšnega pristopa obstaja več načinov. Spremembe, ki smo jih uvedli pri usvajanju bralnih in govornih spretnosti, so bile še posebno uspešne:

- **Bralne spretnosti:** sestavni del poučevanja tujih jezikov je tudi 'obvezno branje'. Namesto da bi določili gradiva, ki naj bi jih slušatelji prebrali, smo sestavili seznam približno 40-ih naslovov, izmed katerih lahko sami izberejo, kaj bodo prebrali. Na seznamu so tudi zgodbe, po katerih so bili posneti znani filmi ali pa recimo knjige, ki so jih slušatelji prebrali že v slovenščini. Čtivo lahko berejo v središču ali pa si ga celo izposodijo. Slušatelji prevzemajo odgovornost za izbiro primerne stopnje zahtevnosti in zanimive vsebine. Pri tem jim seveda nudimo pomoč; pomagamo jim določiti cilje ter jim svetujemo, kako naj se pripravljajo na del izpita, kjer se preverjajo njihove bralne spretnosti. Spodbujamo jih k uporabi interneta, kjer lahko poiščejo interaktivne vaje za utrjevanje bralnih spretnosti.
- **Govorne spretnosti:** za ustni del izpita smo imeli vedno vnaprej določene teme,

ki so bile presplošne, zaradi česar slušatelji niso bili motivirani za učenje in so zaradi slabega znanja dobivali tudi slabše ocene. Razlog za slabše ocene največkrat ni bilo nepoznavanje jezika, temveč to, da o določeni temi niso imeli kaj dosti povedati, saj jih niti ni zanimala. Težave smo rešili tako, da smo jim dovolili, da sami izbirajo teme in jih pri tem tudi spodbujali. Tako smo postopno obogatili tudi seznam naših gradiv v SSU (najpogosteje uporabljen vir je bil internet) in porabili več energije za pomoč slušateljem pri sprejemanju odgovornosti za lastno učenje. Na predavanjih ima vsak slušatelj možnost, da izrazi in podpre svoje mnenje ter ga deli z drugimi.

Rezultati, ki jih dosegamo, so zelo spodbudni. Izkazalo se je, da je veliko bolj zanimivo, če skupaj s slušatelji izbiramo teme, ki so povezane z njihovim delom in konjički, oni pa se sedaj z večjim veseljem učijo tuje jezike. Ustni izpiti so postali bolj 'humani', slušatelji pa niso več pod takšnim pritiskom. V tujem jeziku zelo radi pripovedujejo o temah, ki so povezane z njihovim življenjem, prav tako pa se je dvignil nivo znanja.

V premislek

- Kako bi nacionalne učne načrte prilagodili nivoju CEF (finski predlog)?:
 - ▶ Sestavite skupino izkušenih učiteljev in jih seznanite s CEF;
 - ▶ pripravite opise kategorij, ki ustrezajo nacionalnemu kontekstu;
 - ▶ s skupinskim delom in razpravami dosežite skupno mnenje in določite sistem ocenjevanja kategorij;
 - ▶ zberite predloge posameznikov in skupine;
 - ▶ pripravite, pregledajte ter dokončno oblikujte standarde;
 - ▶ sestavite pravno veljavna dokazila in tehnično dokumentacijo.
- Podajanje informacij in poizvedovanja: Če izvajate veliko poizvedovanj na eno temo, raje sestavite seznam najpogostejših vprašanj ali letak z informacijami. Tako boste prihranili čas in zagotovili dosledno podajanje informacij.

Viri

Oblika

- Katere od naštetih virov nudi vaše SSU?
 - **Človeški viri:** učitelji, svetovalci za jezike ter osebe, ki informira
 - **Tiskani viri:** knjige, učbeniško gradivo, priročniki, časopisi/revije, informacije v pisni obliki, učni listi, plakati, slikovne kartice, navodila za uporabo opreme, spisek uslug, ki jih nudi SSU
 - **Video gradiva (ali DVD):** gradivo za poučevanje/učenje, video filmi za učenje jezikov, filmi (v ciljnem jeziku z možnostjo izključitve podnapisov), različni posnetki
 - **Prenosi v živo:** televizija ali radio (o aktualnih dogodkih)
 - **Avdio gradiva (kasete, CD-ROM):** gradivo za poučevanje/učenje, avdio naprave za usvajanje in utrjevanje pravilne izgovorjave, razni posnetki
 - **Programska oprema:** za usvajanje jezika (z možnostjo tiskanja/grafičnimi/avdio in video elementi)
 - **Internet:** gradiva na svetovnem spletu (časopis v elektronski obliki, podatkovne baze, domača spletna stran, sezname uporabnih spretnih naslovov)

Vsebina

- Kakšno 'vsebino' potrebujejo vaši uporabniki:
 - **Učenci (vseh ravni in oblik izobraževanja):** gradiva za učenje, učni listi, ki vsebujejo nasvete za samostojno učenje / smernice za učne strategije, priročniki, učbeniško in obučbeniško gradivo, avtentično gradivo (npr. časopisi), igre in programska oprema za učenje jezika, arhivi posameznih tem
 - **Izobraževalci in drugi uporabniki:** gradivo za poučevanje / učbeniki, priročniki, avtentično gradivo, uporabno jezikoslovje, najpomembnejša gradiva o metodologiji poučevanja in učenja tujih jezikov, gradiva, ki vsebujejo vsebino z medpredmetnimi povezavami, izpitno gradivo, zakonodaja, strokovne revije in časopisi, posnetki v ciljnem jeziku?

Primer dobre prakse
Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE), Barcelona

Gradiva v različnih oblikah in kako jih učitelji uporabljajo

Najpogostejši obiskovalci našega središča so učitelji za tuje jezike ter odrasli, ki so pravkar zaključili splošno šolsko izobrazbo. Spodbujamo predvsem zaposlovanje učiteljev za tuje jezike, ki imajo za seboj veliko prakse in so se dokazali v inovativnih pristopih k poučevanju jezikov (npr. sodelovanje v evropskih projektih ali lokalnih pilotskih projektih; dejavnosti za strokovno spopolnjevanje učiteljev, pisanje učbenikov).

Osebe središča CRLE nudi svetovanje in podporo strokovnjakom za različne tuje jezike, ki so zastopani v učnem načrtu. To obsega:

- svetovanje in pomoč pri štipendijah, učnih pripomočkih, inovativnih projektih ipd., in sicer na licu mesta (tudi po dogovoru) ali po telefonu oz. e-pošti;
- izposoja avdiovizualnih gradiv, ki so zbrana v katalogu na internetu (www.xtec.es/cgi/mediateca_crle);
- učitelji lahko obišejo tudi našo spletno stran, ki jo sproti obnavljamo (www.xtec.es/crle):
 - gradivo za poučevanje, ki smo ga izoblikovali in izdali sami, in sicer z namenom spodbujanja novih metod in predstavitvijo novih pristopov k poučevanju, npr. vzorčne lekcije in smernice za poučevanje angleščine, francoščine in nemščine v osnovnih in srednjih šolah;
 - opisi programov za inovativno učenje ter roki za prijavo udeležencev;
 - katalog spletnih naslovov, ki so lahko v pomoč pri poučevanju angleščine, francoščine in nemščine v obveznem šolskem izobraževanju;
 - projekti internet v učilnici (e-učenje s strokovnimi, izobraževalnimi vsebina-

mi – www.xtec.es/aulanet) za srednješolsko in višje osnovnošolsko izobraževanje;

- gradivo za e-učenje, ki so ga oblikovali učitelji ali pa avtorji po naročilu.

Poleg tega skrbimo za:

- opremo učilnic (računalniki in računalniška oprema) za poučevanje tujih jezikov na vseh državnih šolah;
- primerna gradiva za 80 središč za učitelje v Kataloniji (decentralizirani dostop);
- finančno podporo šol, ki želijo izpeljati inovativne projekte;
- strokovno spopolnjevanje učiteljev z določenimi cilji in gradiva ter publikacije za šole, ki sodelujejo v inovativnih projektih.

Izpitni center pa študentom in učiteljem nudi sledeča gradiva:

- primeri starih državnih izpitov v interaktivni obliki na internetu, ki so sedaj namenjeni samostojnemu učenju angleščine, francoščine in nemščine (www.xtec.es/crle/eoi) in vsebujejo tudi video posnetke za stopnjo B1 po CEF;
- izposoja starih državnih izpitov iz katalonščine, angleščine, francoščine, nemščine, italijanščine, ruščine in španiščine za stopnji B1 in B2 po CEF;
- primere državnih izpitov (iz kitajščine, nizozemščine, angleščine, francoščine, nemščine, grščine, italijanščine, japonsčine, portugalsčine, ruščine, španščine ter jezika Baskov in Kataloncev) na stopnjah B1 in B2 po CEF.

Zaradi različnih načinov dostopa do gradiv in dejstva, da so na razpolago v različnih oblikah, lahko nudimo usluge kar najširšemu številu uporabnikov.

Primer dobre prakse
Language Centre of the University of Iceland, Reykjavik

Izdelava gradiv na internetu – objava študentskih nalog na internetu

V jezikovnem središču islandske universe s pomočjo vodenega samostojnega učenja poučujemo pet tujih jezikov: daniščino, angleščino, francoščino, španiščino in nemščino. V

sklopu tega programa se skupina štirih do šestih študentov z mentorjem sestaja enkrat na teden (ena šolska ura). Sicer pa se učijo samostojno – pod budnim očesom mentorja.

Primer dobre prakse

Šolsko leto je razdeljeno v dva semestra, vsak pa traja trinajst tednov. V jesenskem semestru se pri poučevanju/učenju osredotočimo na več tem, v spomladanskem pa na dve ali tri pomembnejše, izmed katerih nato študenti izberejo temo, ki jih zanima.

Prvi sklop 'predavanj' v semestru je namenjena temu, da se mentor in študenti pogovorijo o poteku dela ter določijo cilje posameznika. Tako izberemo dve temi iz dveh različnih področij. S tem pokrijemo približno deset specializiranih tem, vsak študent pa temi posveti približno sedem tednov. Prednost dajemo temam, ki so povezane z Islandijo, saj menimo, da bo takšno znanje v bližnji prihodnosti za njih zelo uporabno, predvsem v primeru, ko bodo svojo deželo v tujem jeziku predstavljali naravnim govorcem, npr. pri vodenju turistov, sklepanju mednarodnih poslov, ali ko se bodo udeleževali konferenc.

Naslednja dva sklopa 'predavanj' sta posvečena kritičnim razpravam in neformalnim predstavitvam izbranih tem. Cilj je predvsem usvajanje govornih spretnosti ter razvijanje tem do te mere, da so študenti še sposobni narediti izvlečke, predelati dodatne vire in podrobno razdelati vsebino.

Četrty, peti in šesti sklop je namenjen predvsem razvijanju pisnih spretnosti, seveda še vedno skozi iste teme: študenti eden drugemu 'ocenijo' prvi osnutek ter popravljene pisne sestavke izročijo v oceno mentorju. Nato svoje izdelke formalno predstavijo. Če želijo, jih pri tem posnamemo na video, ali k sodelovanju povabimo še naravne govorce

ciljnega jezika. Študenti naloge dokončajo in izoblikujejo tako, da so primerne za objavo na internetu – s pomočjo foruma Forum Islandiae na naši spletni strani.

Objavljanje nalog študente 'prisili' k temu, da vnesejo še kakšne slovnične popravke, se še enkrat posvetijo koherenci napisane-ga, morda dodelajo besedišče na višjem nivoju in uporabijo še kakšen dodaten veznik, dodajo povezave na uporabne spletne naslove ipd. Povratne informacije dobijo tudi od naravnih govorcev, ki podajo pisno oceno člankov, ki jo seveda tudi objavimo. Na ta način študente spodbujamo, da pobrska po internetu in preberejo pisno oceno svojega dela, kar je tudi del učnega procesa.

Sedmi teden morajo študenti oddati svojo pisno oceno svojega dela. Poleg tega se udeležijo tudi kritičnih razprav, na katerih še enkrat premislijo o svojem učnem procesu in napredku. Pogovorimo se in določimo nove cilje. Prav tako izberemo naslednjo/-e temo/-e in 'celoten postopek' ponovimo.

Ob zaključku:

- imajo študenti izkušnje iz različnih jezikovnih dejavnosti in načina dela, ki prispeva k razvijanju metod samostojnega učenja ter vrednotenja lastnega napredka;
- se študenti zavedajo, kaj se lahko naučijo z lastnim vrednotenjem svojih izdelkov ter z ocenjevanjem drug drugega;
- se študenti naučijo, kako pomembno je, da si v procesu usvajanja jezika zastavimo kratkoročne in dolgoročne cilje.

V premislek

- Spodbujajte študente, da izdelujejo lastno gradivo. Potem, ko ste ga pregledali, ga lahko uvrstite na seznam internih gradiv.
- V učni proces lahko vključite tudi študente, na primer tako, da vam pomagajo pri poučevanju.
- Dovolite staršem, da si sposojajo zgodbe v ciljnem jeziku. To lahko prispeva k temu, da bodo otroci bolj izpostavljeni tujemu jeziku, starši pa ga bodo uporabljali bolj samozavestno.
- Ne pozabite, da na internetu obstajajo programi za izdelavo interaktivnih gradiv, ki so brezplačni.
- Pri nakupu programske opreme preverite, če je verzija mrežna, če program lahko nadgrajujete itd.
- Preberite založnikove spletne strani, saj nekateri ponujajo brezplačne vzorce gradiv in brezplačne izvode, predvsem učiteljem.
- Ne pozabite beležiti izposojo gradiv, saj boste le tako vsem uporabnikom zagotovili hiter dostop do njih.

Skrb za dograjevanje ponudbe gradiv

- Skrbite za dograjevanje ponudbe gradiv – kdo skrbi za to/kako pogosto gradiva dograjujete?
- Upoštevate cilje SSU, ki jih morate doseči, svoje zmožnosti ter potrebe uporabnikov?
 - Ste določili področje, ki bi ga želeli pokrivati?

- Katere jezike bi radi pokrivali in katere zahtevnostne stopnje?
- Koliko izvodov vsakega gradiva (ali dovoljen za programsko opremo) potrebujete?
- Kako poteka komunikacija z učitelji, kako zagotavljate zadostno število izvodov, glede na to, katera gradiva učitelji priporočajo študentom?
- So pri skrbi za dograjevanje ponudbe gradiv soudeleženi tudi uporabniki – kako/pri čem?
 - Lahko predlagajo/pripominjajo?
- Kako veste, da ponujate gradivo, ki je trenutno na tržišču/ne ponujate zastarelega gradiva?
 - Redno sodelujete z založniki/tiskarnami – ste na njihovem seznamu za obveščanje o novostih?
 - Kako izveste za gradiva za manj razširjene jezike (LWULT) in jezike manjših skupnosti – ste se povezali z ambasadami in kulturnimi institucijami ter preverili vire na internetu?

V premislek

- ➔ Sestavite vprašalnik, s katerim boste pridobili mnenja in predloge vaših uporabnikov.

Katalogiziranje

- Je vaš sistem katalogiziranja gradiv dovolj učinkovit?
- Kdo uporablja vaš katalog: osebje, trenutni uporabniki, potencialni uporabniki?
- Kako dostop do kataloga zagotovite čim večjemu številu (potencialnih) uporabnikov?
 - Je natisnjen/ga je moč sneti z interneta (z geslom ali brez gesla)?
 - Ste za uporabnike in osebje pripravili kratka in jedrnata navodila za uporabo kataloga?
- Ali pri katalogiziranju gradiv upoštevate skrb za dograjevanje ponudbe gradiv?
- Razmišljate o spremembah – preverili obstoječe sisteme in tezavrus?
- Morajo biti vaši zapisi kompatibilni z MARC oz. ali so katalogi namenjeni le interni uporabi?
- Lahko iz kataloga razbetete število gradiv, ki so na razpolago, kje se gradivo nahaja, ali je izposojeno ipd.?

Primer dobre prakse

European Centre for Modern Languages (ECML) of the Council of Europe, Gradec, Avstrija

Kako smo v novem sistemu upravljanja knjižnice z gradivi ECML pokrbeli za dograjevanje ponudb gradiv – katalog na internetu

Trenutna zbirka gradiv v knjižnici ECML sestoji iz približno 3 800 naslovov. Od leta 1995 je naše središče uporabljalo podatkovno bazo, v katero nismo mogli vstopiti preko interneta. Leta 2001 smo se odločili, da ta sistem nadomestimo z modernim in učinkovitim sistemom, ki:

- *strokovnjakom in ostalim zainteresiranim uporabnikom omogoča 24-urni dostop do tiskanega gradiva in gradiva v elektronski obliki;*
- *izpolnjuje vse osnovne potrebe knjižnice – (skrb za dograjevanje ponudbe gradiv, katalogiziranje, iskanje gradiva, kroženje gradiva, arhiviranje, poročanje in obdelavo statističnih podatkov, spletni katalog ...).*

Sprva smo proučili trenutne in možne bodoče potrebe središča ECML ter razmislili o tem, kdo vse bi lahko vložil denar v naš projekt.

Izvedli smo analizo stanja: splošna organiziranost ter dejavnosti, ki jih izvajamo (sodelujemo s knjižnico Sveta Evrope), infrastruktura, razpoložljiva gradiva, težave, s katerimi se so-

očamo ob različnih priložnostih, pričakovanja.

Analizo smo izvedli na sledeče načine:

- *intervjuvali smo osebje ECML ter osebje knjižnice Sveta Evrope;*
- *obiskali smo letni sejem avstrijskih knjižnic;*
- *udeležili smo se informativnega lokalnega sestanka o najnovejših dosežkih na področju razvoja knjižnic in programske opreme za knjižnice;*
- *zbirali smo pomembne informacije o sistemu knjižnic in dobaviteljih.*

Tako smo si pridobili bolj poglobljeno znanje o tem, kaj nudi in kaj naj bi v prihodnje nudila programska oprema.

Definirali smo funkcionalne, tehnične ... možnosti in normativne zahteve ter jih 'prevedli v obvezne in neobvezne' korake pri ponudbi za izvedbo dela.

- *Ponudbo smo poslali štirinajstim dobaviteljem po celi Evropi (predvsem v Veliko Britanijo, Nemčijo in Francijo). Osem jih je odgovorilo z bolj ali manj ugodnimi predlogi.*

Primer dobre prakse

- Ponudbe smo primerjali in ocenili s stališča naših definiranih zahtev.
- Cene so bile odvisne od obsežnosti ponudbe ter različnih dovoljenj.

Dobavitelj, ki smo ga izbrali, nam je zagotovil najboljšo in najbolj ekonomično programsko opremo, kar bi jih lahko našli. Ima veliko število uporabnikov (vključno z uporabniki knjižnice Sveta Evrope) in izpolnjuje naše zahteve. Je tudi ustrezno fleksibilen, brez posebnih prilagajanj, ki bi lahko po-

vzročila težave pri dograjevanju. Dobro se zavedamo, kaj zahteva uspeh. ECML pa se lahko s strokovnim znanjem in podporo knjižnice Sveta Evrope zelo veliko nauči.

V letih 2002–2003 načrtujemo pretvorbo podatkov in predelavo seznamov v skladu z evropskimi merili (kljub temu, da je tudi star sistem kompatibilen z evropskimi standardi), analizo uporabnikov ter promocijo kataloga, preverili pa bomo tudi uporabnost našega sistema.

Primer dobre prakse

CILT, the Centre for Information on Language Teaching in Research, London*Kako smo pri CILT izoblikovali katalog na internetu*

Že ko smo leta 1996 katalog v obliki kartic preoblikovali v računalniško vodeni katalog, smo načrtovali postavitev kataloga na spletni strani. Predvidevali smo, da bomo s tem uporabnike širom Velike Britanije – in izven nje – lahko oskrbeli z uporabnimi bibliografskimi pripomočki in da bodo gradiva lahko uporabljali ne glede na to, ali bodo našo knjižnico lahko obiskali ali ne.

Preoblikovanje dokumentov (med drugim tudi gradiv različnih formatov in materialov, kjer se nismo mogli posluževati označevanja z ISBN) je bilo zelo težko. Nismo imeli ne pravega osebja ne možnosti, da bi to storili znotraj hiše, prav tako pa podjetje, ki smo mu nalogo zaupali, ni imelo osebja, ki bi bilo sposobno vse informacije dosledno prevesti v več jezikov. Naslednji problem je bila dolžina besedil v različnih jezikih, saj se nam je včasih zgodilo, da je del besedila preprosto 'izginil'. Večina nesporazumov, do katerih pride pri uporabi 'navadnega' kataloga, se ponavadi takoj razreši, če je strokovno usposobljeno osebje pri roki. Pri katalogu na internetu pa to ni mogoče.

Odločiti smo se morali, katero vrsto kataloga, ki je dostopen širši javnosti, bomo izbrali, da nam bo omogočil tudi delovanje kataloga na internetu. Ugotovili smo, da so vsi programi bolj ali manj kompatibilni, in da nam na srečo obstoječega sistema katalogiziranja ne bo

treba spreminjati.

Ko smo se odločili, kako se bomo lotili dela, smo pričeli s pripravami:

- obnovili in dopolnili smo podatke, vključno s podatki o lokaciji ipd., ki so bili pogostokrat zapisani na napačnem mestu
 - Zaradi razlogov, ki smo jih našli, je bila naloga težka, a nujna, če smo želeli, da bodo naš katalog lahko kakovostno uporabljali tudi uporabniki iz drugih lokacij (ki ne živijo v Londonu).
- sestavili smo navodila za uporabo kataloga
 - Najprej smo morali temeljito proučiti delovanje kataloga v praksi. Ker smo želeli uporabnikom čim bolj pomagati, smo želeli poleg navodil v katalog vključiti tudi svoje praktične primere in ne tistih, ki jih je navedel izdelovalec.
- oblikovali smo spletno stran, na katero smo kasneje povezali katalog
 - To je zelo pomembno, predvsem, če vaše SSU priprada večji ustanovi. Zato smo tudi to zelo dobro proučili. Pri tem nam je pomagal odgovorni za naše spletne strani.

Pozitivne povratne informacije so nas prepričale, da trud ni bil zaman.

V premislek

- Ko razmišljate o spletnem katalogu, ki je dostopen širši javnosti, razmislite o sledečih točkah:
 - ▶ boste zmožni vse besedilo prilagoditi novim pogojem;
 - ▶ izgled mora biti privlačen, način uporabe ne sme biti zahteven;
 - ▶ na razpolago morate imeti več iskalcev, ne le po avtorju, naslovu, vsebini;
 - ▶ program mora omogočati istočasno iskanje v več področjih;
 - ▶ program mora ponujati možnost tiskanja določenih podatkov.
- Ne 'odkrivajte Amerike', proučite že obstoječe sisteme ter za mnenje povprašajte strokovnjake.

V premislek

- Obnavljanje in dopolnjevanje kataloga je odlična priložnost za razmislek o načinu delovanja sistema ter delovanja vašega SSU (kaj lahko avtomatizirate, kaj lahko opustite ...).

Predstavitev gradiv

- Kako poskrbite, da so vaša gradiva na razpolago uporabnikom?
 - Ste temeljito razmislili o tem, ali bi imeli uporabniki prost dostop do gradiv ali ne, si ga lahko sami izberejo oz. ali mora zaradi varnostnih razlogov (nekatera) gradiva izposojati osebje?
- So gradiva zložena po temah, jeziku, zahtevnostni stopnji, ali po kakšnem drugem sistemu?
- Ali razporeditev gradiv uporabnike spodbuja k samostojnemu učenju (odprt dostop, jasna porazdelitev gradiv, privlačen izgled)?

Primer dobre prakse
Centre des Langues Luxembourg, Luxembourg

Rokovanje z gradivi v več jezikih: organizacija in predstavitev gradiv v osmih jezikih s samostojnim dostopom

Luxemburg je večjezična država z več kot 100 narodnostmi; državljani ponavadi zelo dobro obvladajo vse tri uradne jezike (luksemburgščino, nemščino in francoščino), poznajo pa tudi osnove drugih jezikov, kot so npr. angleščina, španiščina, italijanščina in portugalščina.

Različno ozadje se kaže tudi v šoli: učenci prihajajo iz zelo različnih družbenih okolij s celega sveta. Zaradi tega mora gradivo za učenje ustrezati prav vsem, tako bolj in manj sposobnim učencem, kot tudi učencem, ki usvajajo različne zahtevnostne ravni ter učencem, ki niso pisni.

Naši študenti se lahko poslužujejo gradiv v osmih jezikih: v francoščini, nemščini, angleščini, luksemburgščini, nizozemščini, italijanščini, španščini in portugalščini.

Splošne informacije, navodila in osnovna pravila središča so napisana v treh jezikih. Poleg tega smo gradiva označili tudi z bar-

vami in slikovnimi oznakami:

- Vsak jezik ima svojo barvo. Rožnata je npr. barva angleških učnih listov, kaset in CD-naslovnice ipd.
- Znotraj jezika so gradiva razporejena po:
 - stopnjah (začetna = rdeča pika; srednja = rumena pika; višja = modra pika);
 - spretnostih (vsako spretnost predstavlja slikovna oznaka).

Večja slika, ki označuje splošno razdelitev gradiv, je izobešena pred vhodom.

Gradiva, ki jih nudimo v našem centru:

- avtentična gradiva:
 - revije, časopisi, romani, stripi, igre, pesmi, filmi, dokumentarni filmi;
- gradiva, ki smo jih izdali:
 - učbeniki, slovarji, avdio in video kasete, zgoščenke, CD-ROM, knjige in kasete za usvajanje določenih spretnosti;
- posebej izdelana gradiva:
 - učni listi za samostojno učenje;
 - testi.

Širjenje informacij / promocija učenja jezika in zavedanje o večkulturnosti

- Kakšno vlogo lahko igra vaše SSU pri širjenju informacij in promociji, komu bi sporočali te informacije?
 - Lahko v sklopu svojih vsakodnevnih dejavnosti promovirate zavedanje o večkulturnosti, dejavnosti in rezultate projektov, združenja in kulturne ustanove, ki se ukvarjajo s poučevanjem in učenjem jezikov?
 - Lahko izrabite svoj 'položaj' za to, da tiste, ki se zanimajo za poučevanje in učenje jezikov, obveščate o svojih dejavnostih ter možnostih za njihovo sodelovanje in s tem pripomorete k združevanju?

Primer dobre prakse
University of Malta Language Centre, Malta

Spodbujanje zavedanja večnacionalnosti preko učenja jezika

Učitelji tujih jezikov se morajo zavedati, da je treba v pouk tujega jezika vključiti tudi spoznavanje kulture ciljnega jezika, za to pa se morajo seveda tudi stalno strokovno spopolnjevati, sicer so učenci za marsikaj

prikrajšani. Zato se v našem SSU zavedamo, da moramo delati na tem, da:

- učitelji in študenti spodbujajo pozitiven odnos do različnih jezikov in kultur, ki jih jeziki predstavljajo;

Primer dobre prakse

- govornici ne bodo imeli težav s tujimi jeziki;
- se bodo učitelji strokovno spopolnjevali, 'program spopolnjevanja pa jim bodo narokovali študenti;
- se učitelji zavedajo, da bi morali pridobiti dodatna znanja, ki so pomembna za spodbujanje zavedanja o večnacionalnosti;
- je treba pri poku spodbujati različnost.

Vpliv kulture na pouk tujega jezika je lahko negativen ali pozitiven. Negativen odnos je lahko povod za nesporazum, pozitiven odnos pa lahko celo spodbuja k učenju jezika.

Naše SSU želi nuditi učiteljem dovolj možnosti in gradiv za spodbujanje sproščenega vzdušja v razredu, kjer so različne kulture priznane in spoštovane. Zato lahko študenti sami izbirajo metode učenja, saj tako uspešneje dosežejo cilj. To dosežemo z govornimi vajami, ki vključujejo razprave o različnih temah, ter pisnimi nalogami, pri čemer študente spodbujamo, da v sproščenem vzdušju pišejo z lastnim navdihom. Pripravili smo tudi različna gradiva za spodbujanje učenja v parih ali manjših in večjih skupinah, gradiva pa zbiramo iz različnih kultur.

Primer dobre prakse

In-service Teacher Training Centre for Methodology in Information (PTMIK), Veszprem, Madžarska

Spodbujanje zavedanja o večkulturnosti s temami, ki vsebujejo medkulturne povezave

S tematskimi dogodki, ki vsebinsko povezujejo več kultur, nam je uspelo pri študentih spodbuditi zanimanje za več kultur ter jih spodbuditi k učenju tujih jezikov. Kot najuspešnejše metode so se v našem SSU izkazale delo v šoli ter tekmovanja z različnimi vsebinami, ki povezujejo več kultur. Najljubša tema so 'festivali', saj predstavljajo vsakodnevno dogajanje v vsaki kulturi (praznovanja, prazniki ipd.). Tako lahko študenti primerjajo različne kulture, vedno bolj pa se zavedajo tudi tega, da smo si različni. V tekmovanja lahko vključimo otroke, njihove učitelje, včasih pa celo starše, kar je istočasno tudi način za pridobivanje novih uporabnikov.

Študente želimo v tekmovanja vpeljati preko iger in z vzpodbujanjem. Zato za učence nižjih in višjih razredov osnovne šole najpogosteje razpišemo tekmovanje v risanju in ročnih spretnostih. Ponavadi izdelujemo plakate, učenci npr. narišejo nekaj na temo Običaji in navade v njihovi kulturi ipd. Poleg tega, da je delo kreativno ter da je zabavno, zahteva od otrok tudi nekaj raziskovalnega dela. Tekmovanja za srednješolce so bolj zahtevna, npr. prevajanje, branje, pisanje, projektno delo ali kvizi.

Pri organizaciji tekmovanja moramo misliti na več stvari. Če se odločimo za tekmovanje iz risanja, moramo zagotoviti prostor za razstavo, saj želimo, da to vidi čim več obiskovalcev SSU. Izdelati moramo tudi protokol, saj obiskovalce povabimo h glasovanju za najboljši izdelek.

Izkazalo se je, da je najboljši način obveščanja o dogodkih preko šol. Po obvestilu si moramo zagotoviti tudi dovolj časa za:

- pošiljanje in prejemanje prijav (možne zamude pri dostavi pošte);
 - izbor najboljših izdelkov;
 - povabilo tekmovalcev na podelitev nagrad.
- V našem primeru to traja štiri do pet tednov, kar pomeni, da moramo npr. tekmovanja na

temo Božič napovedati že sredi novembra.

Po naših izkušnjah je najbolj zabavno, če nagrade podelimo na 'zabavi' za tekmovalce, ki so se izkazali kot najboljši, kjer lahko spoznajo organizatorje in ostale tekmovalce, se igrajo razne igre in od sotekmovalcev izvejo še več o izbrani temi. Zabavne dejavnosti, ki jih organiziramo, so pogojene s številom in starostjo tekmovalcev. Pa vzemimo za primer tekmovanje na temo Božič:

- Če povabimo učence nižjih razredov osnovne šole, ponavadi poslušajo in pejejo božične pesmi, rišejo, se igrajo božične igre, ali pa se izkažejo v ročnih spretnostih. Ker se ti otroci v šoli učijo samo en tuj jezik, pri dejavnostih prosimo za pomoč učitelje.
- Če povabimo dijake srednjih šol, jim damo bolj kompleksne naloge, pri katerih seveda kljub zahtevnosti uživajo. Dijaki uporabljajo oba jezika, ki se ju učijo v šoli (npr. angleščino in nemščino), 'izzivamo' pa jih še z novimi. Dejavnosti temeljijo na medkulturnih povezavah in izkušnjah z več kulturami. Tako dijaki primerjajo svoje izdelke ter različne običaje in navade različnih kultur, se s sovrstniki pogovorijo o njihovem načinu življenja in njihovih konjičkih, izvajajo dejavnosti, kot so drama, kvizi, preverjanje bralnega razumevanja ali pisanje sestavkov, brskajo po internetu, razstavljajo svoje izdelke, pri katerih uporabljajo gradiva SSU itd. ...

Optimalno število udeležencev je 30–35, kar je seveda odvisno od velikosti prostorov ter števila organizatorjev. Ni nujno, da je zabava dolga, traja naj največ 90–120 minut, vključno s podelitvijo nagrad in malico.

Nagrade so lahko različne, odvisno od sredstev, ki jih imate na razpolago. Mi podeljujemo brezplačno članstvo, knjige, plakate, kartice, pisalne potrebščine ipd. Tudi založniki radi priskočijo na pomoč in ponudijo manjše

Primer dobre prakse

nagrade, npr. knjige, poenostavljena branja, plakate, nalepke ali priponke. Sponzorji lahko prispevajo 'boljše' nagrade, npr. zgoščene, štipendije za krajši študij, jezikovne tečaje, kar je predvsem dobrodošlo za starejše tekmovalce, ki se že nekaj časa učijo tuji jezik.

Podobni dogodki so tudi priložnosti za promocijo SSU, zato ne pozabite povabiti tiskovnih agencij ter jim v vabilu razložiti namen vaših 'zabav'. Pisno jim podajte tudi kratek povzetek ter ozadje dogodka in seveda, ne pozabite predstaviti svojega SSU.

Novе usluge

- Ponujate vse naštetе vrste uslug, je na seznamu kaj, kar imate možnost izpeljati in s čimer bi svojim (potencialnim) uporabnikom lahko pomagali?
- Lahko katero koli izmed svojih uslug obogatite, npr.:
 - vključite nove jezike;
 - uvedete učenje na daljavo (programi in gradivo na internetu);
 - ponudite svoje usluge novim uporabnikom, ki se želijo strokovno spojonjevati, in tako navežete stike z založniki/radijskimi in televizijskimi hišami/društvi in ostalimi institucijami;
 - omogočate 'medsebojne dogovore' s sosednjimi SSU ali specializiranimi SSU?

V premislek

➔ Predno se lotite obogatitve ponudbe, proučite usluge in gradiva, kij jih trenutno nudite.

Uporabni spletni naslovi

- **American Libray Association**
www.ala.org
- **CIEL Language Support Network**
Priročnik 3
Priročnik 5
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, AsCEFsment**
www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/Language_Policy/Common_Framework_of_Reference/default.asp#TopOfPage
- **EBLUL – European Bureau for lesser used languages**
www.eblul.org
- **European Language Portfolio**
<http://culture.coe.int/portfolio>
- **Lingua catalogue**
http://europa.eu.int/comm/education/socrates/lingua/catalogue/home_en.htm
- **Lingu@net Europa**
www.linguanet-europa.org
- **MARC cataloguing**
<http://lcweb.loc.gov/marc/umb/umbhome.html>
- **TESOL Arabia Learner Independence Special Interest Group**
<http://ilearn.20m.com>
Več v poglavju 'Dodatni viri' na portalu SSU: www.lrcnet.org

MOŽNOSTI

S skrbnim načrtovanjem lahko pri oblikovanju SSU kar najbolj izkoristite prostore, pohištvo in opremo. O tem morate razmišljati tudi, ko načrtujete širjenje središča – ko želite izboljšati ponudbo in privabiti nove uporabnike. Tako boste na tekočem z najnovejšimi dognanji stroke in izobraževalnimi pripomočki.

Pri izmenjavi izkušenj glede novih 'možnosti' se lahko naučimo veliko novega, predvsem če SSU šele ustanovljamo. Učimo se tudi na napakah iz preteklosti. McCall in Gardner ter Miller in Riley ponujajo sheme različnih ureditev prostorov in veliko praktičnih nasvetov. CERCLES v svojih novicah v vsaki izdaji predstavi kakšen način oblikovanja SSU z opisom možne ponudbe. Večina piscev na to temo predlaga, da se, preden ustanovite/na novo opremito SSU oz. obogatite njegovo ponudbo, najprej pogovorite s koordinatorji drugih SSU in jih čim več tudi obiščete.

Pri izbiri in lokaciji pohištva in opreme upoštevajte udobje, praktičnost in varnost. Če je le možno, izbirajte pohištvo in opremo ter opremljajte prostore istočasno, saj bosta konstrukcija in lokacija pohištva in opreme vplivala eden na drugega.

Prostori

Lokacija/uporaba prostorov

- Kje se SSU nahaja – v centru ali na obrobju mesta in/ali deluje znotraj oddelka/samostojno?
 - V kolikšni meri ga lahko spremenite/koliko lahko prispevate k preoblikovanju prostora (oblika/ureditev/barva itd.)?
 - Imate na razpolago dodatne prostore za razširitev SSU, če bi bilo to potrebno/možno?
- Imate/poznate načrt SSU (z vsemi podatki)?
- Ali ureditev, oblika in vzdušje v SSU spodbujajo komunikacijo in hkrati omogočajo tišino/zasebnost pri učenju?
- Ste razmislili o tem, v kolikšni meri lahko z uporabo prostorov spodbujate samostojno učenje?
- Ste upoštevali socialni vidik/uporabnikove potrebe po interakciji?
- Je vzdušje prijazno/vablivo?
- Kateri izmed naštetih 'prostorov' so nujno potrebni v vašem SSU:
 - odprti prostori za samostojen dostop do gradiva, mirni prostori za branje in učenje;
 - prostori za uporabo avdio/video/računalniške opreme;
 - 'hrupni' prostori;
 - udobni sedeži za neformalno interakcijo;
 - prostori za recepcijo/informiranje/izposajo gradiva;
 - kotichek za informacije/svetovanje;
 - prostor za prikaz gradiva/knjžnjica;
 - stojala za prospekte/tabla z obvestili/kotički za prikaz gradiv;
 - prostori za plenarne seje;
 - manjše sobe za poučevanje/inštruiranje/srečanja;
 - jezikovni laboratoriji;

- kabine za prevajanje;
 - pisarne;
 - prostor za shranjevanje arhiva;
 - prostor za napravo za fotokopiranje;
 - prostor za izdelavo gradiva;
 - studio za snemanje;
 - prostor za osvežilne napitke in prigrizke (za uporabnike in/ali osebje);
 - prostor za prtljago uporabnikov (plašči/torbe/dežniki);
 - toaletni prostori.
- Ste razmislili o sledečih vidikih (v smislu praktičnosti, udobja in varnosti):
- dovolj prostora za enega uporabnika;
 - dovolj prostora za prosto gibanje med pohištvom;
 - upoštevanje potreb oseb s posebnimi potrebami;
 - osvetlitev (odbijanje svetlobe zaradi računalniških ekranov, razporeditev oken);
 - kombinacija barv;
 - temperatura (segrevanje prostora zaradi opreme);
 - motenje miru/tišine;
 - vtičnice (nekateri uporabniki imajo svoje prenosnike)/vtičnice za telefone/električna napeljava;
 - lokacija in prostor za strežnike in polaganje kablov;
 - lokacije anten/satelitskih krožnikov (dostop do njih v primeru okvare);
 - lokacija povezave za telefone/računalnike;
 - prostor za shranjevanje (gradiv/opreme/osebnega premoženja uporabnikov);
 - prostor za knjižne police in prikaz gradiv.

Primer dobre prakse
Centre des Langues Luxembourg (CLL), Luxemburg

Od knjižnice do središča s samostojnim dostopom: preoblikovanje tradicionalne šolske knjižnice v moderno multimedijsko SSU

Središče CLL predstavlja državno jezikovno šolo za odrasle, ki ga podpira luxemburško Ministrstvo za šolstvo.

CLL se je razvil iz majhne knjižnice, ki se je nahajala (lahko bi rekli, da je bila celo skrita) v drugem nadstropju stavbe, v kateri smo bili do februarja 2000. Največkrat so jo uporabljali učitelji, vodil pa jo je knjižničar, ki se ni prav dosti spoznal na pedagoško poslanstvo šole in ni bil seznanjen s potrebami učencev.

Zaradi vedno večje ponudbe jezikovnih tečajev in vedno večjih zahtev študentov, so se učitelji in uprava začeli zavedati neprimerne izrabljenosti knjižnice; potrebno jo je bilo prenoviti. Novo središče je moralo biti bolj vabljivo in prijaznejše do uporabnikov, moralo je nuditi gradiva za študente in učitelje. Tam naj bi učenci lahko utrdili/usvojili/nadoknadili zamujeno znanje, če so npr. izostajali od pouka.

Lotili smo se dela. Preselili smo se v veliko sobo v prvem nadstropju. Načrt je pripravila skupina učiteljev, ki je najprej analizirala potrebe učencev. Dobili smo tudi računalniško učilnico za računalniško podprt pouk tujih jezikov.

Gradiva smo razvrstili glede na štiri jezikovne spretnosti ter na gradiva za pripravljanje na izpite. Za označevanje zahtevnostnih stopenj smo uporabljali različne barve (začetna, srednja, višja stopnja). Skupina učiteljev je bila odgovorna za izdelovanje učnih listov z rešitvami, s katerimi bi se učenci lahko samostojno učili. Istočasno smo organizirali tečaje, ki so temeljili na samostojnem učenju – v središču smo se sestajali enkrat na teden.

Sistem pa na žalost ni spodbujal samostojnosti učencev. Nič časa nismo posvetili proučevanju pedagoških pristopov k samostojnemu učenju, prav tako pa nismo imeli napisanih svojih zadalžitev in ciljev središča. Sledilo je obdobje, v katerem so učitelji počasi začeli opuščati poučevanje v središču in se začeli vračati k starim metodam – vrnili so se v razred. Središče so prepustili učencem. Izkazalo se je, da tudi sistem katalogiziranja ni bil primeren, saj ni ustrezal potrebam učencev.

Medtem pa se je zgodilo kar nekaj pozitivnih sprememb:

- izdelali smo računalniški program za izdelovanje učnega gradiva;
- kupili smo nove multimedijske programe;

Primer dobre prakse

- kupili smo tri nove računalnike (s priklopom na internet);
 - vedno več študentov je začelo obiskovati središče.
- Leta 2000 smo se preselili v novo, večjo zgradbo, kar je vse spremenilo. Formirali smo skupino učiteljev, ki je morala proučiti pedagoške pristope k samostojnemu učenju in ki je morala poskrbeti za delovanje SSU. Pri upravljanju SSU smo pomagali tudi novemu knjižničarju.
- SSU se sedaj nahaja v prvem nadstropju pri glavnem vhodu v stavbo. Igra vlogo multimedijskega centra. S podporo šole, ki sedaj spodbuja samostojno učenje, je postalo središče zelo obiskano:
- študenti imajo enostaven dostop do gradiva;
 - pred vhodom visi velika slika, ki pojasnjuje označbo polic in razvrstitev gradiva;
 - prostori (za utrjevanje govornih spretnosti, za uporabo video gradiva, oddelek za branje) so vidno označeni;
 - uvedli smo uvodne ure za študente ter izdelali učne liste, s katerimi se uporabniki naučijo uporabljati središče, najti ustrezna gradiva, razumeti pravila uporabe središča;
 - upravitelj, pedagog in asistent, ki vodijo središče, tesno sodelujejo z učitelji in pisarniškim osebjem;
 - v kratkem bomo svoj katalog objavili tudi na internetu.

V premislek

- Če imate gradiva opremljena z varnostnimi kodami, ne pozabite prostora za izposojno gradiv, ne pozabite senzorjev in pa seveda izhodov iz zgradbe.

Pohištvo in oprema

Pohištvo

- Kakšno pohištvo potrebujete, da uporabnikom zagotovite čim boljše 'izrabo' uslug in gradiv, ki jim jih nudite: mize/stoli/prostor za prikaz gradiv/obešalniki, omarice s ključavnicami/koši za smeti?
- Ste razmislili o tem, kako se pohištvo ujema s celotno podobo SSU: ureditev, izraba prostorov, višina opreme, širina prehodov, osvetlitev, ogrevanje, prezračevanje, kombinacija barv?

V premislek

- Razmislite o 'prilagodljivem' pohištvu – mize v obliki trikotnika se lahko uporabijo v različnih kombinacijah in oblikah.

Oprema

- katero izmed naštetih opreme potrebujete, da bi svojim uporabnikom zagotovili učinkovito nudenje uslug in da bi kar najbolje izkoristili svoje gradivo:
 - računalnike;
 - tiskalnike;
 - napravo za preslikavo gradiv;
 - satelitsko (ali kabelsko) televizijo + anteno;
 - prostor za usvajanje slušnih spretnosti;
 - prenosni radio za uporabo kaset oz. zgoščenk;
 - prostor za gledanje filmov (video/DVD);
 - slušalke;
 - prostor za snemanje (če je le možno, studio);
 - jezikovne laboratorije;
 - napravo za fotokopiranje;
 - naprave za presnemavanje avdio gradiva;
 - laminat;
 - napravo za razrez papirja;
 - napravo za vezanje knjig;

- vozičke;
- tiskalnik za nalepke;
- žig (za označevanje gradiv).

(Seznam je treba zaradi razvoja tehnologije obnavljati.)

- Ste pripravili navodila in izobrazili osebe in uporabnike o tem, kako se oprema uporablja?
- Se oprema lahko prilagaja različnim načinom uporabe, npr. stoli za uporabo računalnikov?
- Imate seznam potencialnih dobaviteljev opreme, sodelujete z njimi?
- Ali pri nakupu in namestitvi opreme upoštevate stroške vzdrževanja, pogodb, čiščenja, dograjevanja, popravil?

V premislek

- Če načrtujete večjo reorganizacijo SSU, ne pozabite na ponudbe dobaviteljem.
- Pričvrstite slušalke, saj zlahka 'dobijo noge'.
- Bolje je začeti z enim računalnikom kot brez računalnika. Ne pozabite, da bi se nekatera podjetja z veseljem znebila 'starih' računalnikov.
- Nalepke z navodili o uporabi naprav bodo osebu prihranile veliko časa.

Predstavljanje javnosti in 'reklamni' napisi

- Katere so najpomembnejše informacije, ki jih morate posredovati uporabnikom (znotraj in izven SSU): urnik/uradne ure, usluge, ki jih nudite, lokacija?
- Ste pri oblikovanju napisov upoštevali 'celostno podobo' vašega SSU?
- Bodo informacije privabile nove uporabnike, je sporočilo jasno?
- Obnavljate informacije, redno spreminjate napise?
- So barve napisov določene glede na jezik/tečaj/stopnjo/temo, o kateri govorite (ste za vsak jezik/tečaj/stopnjo/temo določili barvo, ki jo boste uporabljali pri napisih)?
- Ste pozorni na to, da so vaši napisi prijazni do uporabnika (npr. barve za barvno slepe, pisava 'sans serif', slikovni prikaz za nepismene)?

V premislek

- Urnik SSU se lahko pogosto spreminja. Študenti industrijskega oblikovanja na univerzi A Coruña so izoblikovali prikupen lesen urnik iz lesenih palčk z zatiči, ki se lahko premikajo. Simbole, ki predstavljajo predmete na urniku, smo fotokopirali na plastične samolepljive nalepke in jih nalepili na lesene palčke. Navodila za izdelavo takšnega urnika si lahko preberete na naši spletni strani (www.apiga.org).
- Ne izobešajte preveč obvestil, ker jih uporabniki sčasoma ne bodo več niti opazili.

Dostop in vzdušje

Dostopnost

- Ste se pozanimali o tem, kako naj bodo prostori/pohištvo in oprema prijazni do oseb s posebnimi potrebami?

(Več o tem v besedilu 'Dostopnost' v poglavju 'Uporabniki'.)

Vzdušje

- Izkoriščate naravno svetlobo in ventilacijo?
 - Lahko npr. popestrite vzdušje z rožami oz. (če je možno) z dostopom do rastlinjaka?

Druge možnosti za uporabnike

- Ponujate osvežilne napitke in prigrizke?

- Imate prostor za osebne stvari uporabnikov (plašče/torbe/dežnike)?
- Lahko uporabniki uporabljajo svoje prenosnike?

Promocija in bogatitev uslug, ki jih že ponujate

- So vsi potencialni uporabniki seznanjeni z uslugami, ki jim jih nudite?
- Ste razmišljali o možnosti širitve, ko ste ustanavljali središče?
- Razmišljate o tem, kako bi se prilagodili novim uporabnikom/možnostim?
 - Potrebujete več prostora oz. bi morali obstoječe možnosti bolje izkoristiti?

Uporabni spletni naslovi

www.cercles.org

www.ict4lt.org/en/en_mod3-1.htm

Več v poglavju 'Dodatni viri' na portalu SSU: www.lrcnet.org

Viri

Abuja, G, 'Access resource centres' pp 70–76 in ZSE workshop report No. 45 on *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Gradec: Zentrum für Schülentwicklung, 2001) available for download on-line (www.sprachen.ac.at/downloads: section 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')

Albero, B, 'Les centres de ressources langues: interfaces entre matérialité et virtualité' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 469–482 (1998)

Benson, P, in Voller, P, editors, *Autonomy in independence in učenje jezika* (Longman, 1997)

Bosch, M, *Autonomia i aprenentatge de llengües* (Editorial Grao', 1996)

CERCLES (colloquium papers) *Language Centres: Načrtovanje for the New Millenium* (CERCLES, 1997)

CRAPEL *Mélanges CRAPEL*, 22 (1995) Spécial: Centres de Ressources

Dam, L, *Learner autonomy 3: From theory to classroom practice* (Authentik, 1995)

Esch, E, editor, *Self-dostopin the adult language learner* (CILT, 1994)

Fernández-Toro, M, *Training učenci for self-instruction* (CILT, 1999)

Gardner, D, in Lindsay, M, *Establishing self-access: from theory to practice* (Cambridge University Press, 1999)

Grigoriadi-Svensson, M, 'La mise en place d'un centre de ressources: considérations logistiques et pédagogiques' in *Les Langues Modernes*, 3: 31–37 (2000)

Holec, H, *Autonomy in foreign učenje jezika* (Pergamon Press, 1980)

Ingram, D, *Language centres; their vlogas, functions in upravljanje* (Amsterdam: John Benjamins, 2001)

Kenning, M-M. 'Creating an infrastructure for autonomous learning: the resource katalog' in *System*, Vol 24, 2: 223–231 (1996)

Little, D, editor, *Self-dostopsystems for učenje jezika* (Authentik/CILT, 1989)

McCall, J, *Self-access: setting up a centre* (Manchester: British Council, 1992)

McDevitt, B. 'Learner autonomy in the need for learner training' in *Učenje jezika Journal*, 16: 34–39 (1997)

Mozzon-McPherson, M, in Vismans, R, *Beyond language teaching towards language advising* (CILT, 2001)

Pemberton, R et al, editors, *Taking control: autonomy in učenje jezika* (Hong Kong University Press, 1996)

Poteaux, N, 'Conception et fonctionnement des Centres de Ressources de Langues f l'université de Strasbourg: reconcilier avec l'apprentissage des langues' pp25–37 in ZSE workshop report No. 45 on *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Gradec: Zentrum für Schülentwicklung, 2001) available for download on-line (www.sprachen.ac.at/downloads: section 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')

Poteaux, N, in Ginet, A, *Središče za samostojno učenjes: shifting from the teacher's perspective to the learner's perspective* (Gradec: report on European Centre for Modern Languages workshop, 5/99) available on-line (www.ecml.at/documents/reports/WS199905E.pdf)

Riley P, see 'Notes on the design of self-dostopsystems' in CRAPEL (op cit)

Scheffel-Dunin, D, 'Médiathèque virtuelle au service de l'enseignement et de la recherche' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 495–504 (1998)

Sheerin, S, 'Self-access: State of the art article' in *Language Teaching*, 24(3)–143–157 (1991)

Yeung, L, in Hylis, F, 'Bridging the gap: utilising self-dostoplearning as a course component' in *RELC Journal*, Vol 30, 1: 158–174 (1999)

Sodelavci

Koordinator projekta

Centre for Information
on Language Teaching and Research

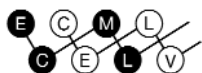
UK – CILT: the Centre for Information on Language Teaching in Research: Osnovna naloga središča je 'promovirati angleščino kot tuji jezik v vseh oblikah in na vseh področjih izobraževanja in strokovnega spopolnjevanja'. Je osrednje središče v nacionalni mreži središč in koordinator virtualnega središča za samostojno učenje jezikov na internetu Lingu@net Europa.

www.cilt.org.uk

www.linguanet-europa.org

Prispevki: *Lid King; Philippa Wright; Michael Hammond; Imke Djouadj; Kita Jiwani*

Glavni partnerji

ECML: the European Centre for Modern Languages of the Council of Europe: Promovira inovativne pristope k poučevanju in učenju jezikov. Njegov cilj je boljša uporaba izkušenj primerov dobre prakse, spodbujanje izmenjave mnenj in strokovnega znanja širom Evrope ter podpiranje raziskovalnih projektov. Vsi viri so objavljeni na spletni strani:

www.ecml.at

Prispevki: *Josef Huber; Catherine Seewald*

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Ensenyament

ES – CRLE: Centre de Recursos de Llengües Estrangeres: Osnovna naloga središča je izboljšati poučevanje in učenje tujih jezikov ter spodbujati inovativne pristope k poučevanju v povezavi z učnim načrtom katalonskega izobraževalnega sektorja. Deluje v okviru katalonskega Ministrstva za šolstvo. Oskrbuje učitelje tujih jezikov in središča za učitelje v Kataloniji.

www.xtec.es/crle

Prispevki: *Dolors Solé; Natalia Maldonado; Francesca Vidal*

Založniški partner

GR – KE: Kastaniotis Editions smo ustanovili leta 1968. Naš katalog vsebuje več kot 3 000 naslovov. Že več kot deset let smo založniška hiša z največjo letno produkcijo novih naslovov v Grčiji.

www.kastaniotis.com

Zoobidon+ Communications je s KE sodeloval pri oblikovanju in konstrukciji portala SSU.

www.zoobidon.com

Prispevki: *Maria Kantirou; Dimitris Kalabalikis; Areti Vassiloglou; Panos Zevgolis; Michalis Loukianos; George Agathos*

Pridruženi partnerji

AT – ÖSpK: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum je center za inovacije v poučevanju in učenju tujih jezikov. Osredotoča se na mednarodno sodelovanje, vodenje projektov, ki spodbujajo inovativne pristope k poučevanju in učenju tujih jezikov, sodelovanje z drugimi centri ter širjenje informacij o rezultatih projektov širom Avstrije.

www.sprachen.ac.at

Prispevki: *Gunther Abuja; Anita Keiper*

BG – ECET: the European Centre for Education in Training: Osnovna naloga središča je spodbujati učenje jezikov, razvijati in uvajati programe za strokovno spopolnjevanje, ki ustrezajo mednarodnim standardom. Je največja ustanova v Bolgariji za strokovno spopolnjevanje učiteljev in center nacionalne mreže evropskih šol za tuje jezike.

www.europeschools.net

Prispevki: *Boian Savtchev; Pepa Docheva; Velin Tourmakov*

CZ – CU: Univerzita Karlova, Ústav jazykové a odborné přípravy je znanstveni in učni institut za učenje češčine tujcev ter za pripravo Čehov in tujcev na študij na českých univerzah.

www.ujop.cuni.cz

Prispevki: *Zdenka Pražáková*

ES – APIGA: the Association of English of Galicia je prostovoljna organizacija, ki skrbi za strokovno spopolnjevanje novih in izkušenih učiteljev angleščine na vseh stopnjah izobraževanja, od vrtcev do univerz, na državnih in privatnih institucijah. Organizira letno konferenco, intenzivne tečaje, vodi SSU, izdaja revijo in druga gradiva, sodeluje pri evropskih projektih.

www.apiga.org

Prispevki: *María José Brey; Luis Murado; Xosé Calvo; Anita Demitroff*

ES – CFIE: Centro de Formación del Profesorado e Innovación Educativa je zadolžen za strokovna spopolnjevanja in podpiranje inovativnih pristopov učiteljev k izobraževanju v Guardo in Saldaña (Palencia). Je član regionalne mreže 32 središč.

<http://centros5.pntic.mec.es/cpr.de.guardo>

Prispevki: *María Luz Martínez Seijo*

FI – NBE: Opetushallitus/Utbildningsstyrelsen lastnike in upravitelje, učitelje, odgovorne za pristope k poučevanju šol, oskrbuje z informacijami o razvoju najnovejših dognanj stroke s področja učenja in poučevanja tujih jezikov.

www.oph.fi/english

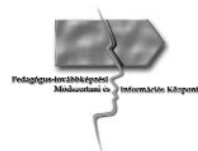
Prispevki: *Kalevi Pohjala; Anneli Tella; Birkitta Leppänen*

GR – ILSP: Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, IEA spodbuja razvoj učnih pripomočkov v Grčiji. Razvil je raziskovalne dejavnosti na področju teorije, uporabnega jezikoslovja, naravnega načina usvajanja jezika, računalniško podprtega učenja jezika, razvoju govora

www.ilsp.gr

Prispevki: *Anna Vacalopoulou*

HU – PTMIK: Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ je center za akreditacijo državnofinanciranih strokovnih spopolnjevanj. V imenu Ministrstva za šolstvo koordinira večje nacionalne projekte, kot so npr. uvajanje modelov za kvalitetnejši pouk in spodbuja izobraževanje romske populacije ter razvoj in širjenje informacij o alternativni pedagogiki. Vodi SSU (v Veszprému), promovira inovacije na področju učenja in poučevanja jezikov ter vodi strokovna spopolnjevanja učiteljev.

www.ptmik.hu

Prispevki: *Agnes de Jonge; Erzsébet Csibi*

IS – UoIS: Tungumálamiðstöð Háskóla Íslands je središče, ki deluje znotraj univerze. Namenjeno je študentom in osebjem, ki želijo izpopolniti znanje jezika. Središče ponuja osnovne možnosti za vodeno samostojno učenje jezikov. Podpira najnovejše dosežke stroke.

www.hi.is/stofn/tungumala

Prispevki: *Eyjólfur Már Sigurðsson; Peter Weiss; Erlendína Kristjánsson*

LU – CLL: Centre de Langues Luxembourg je državna ustanova za poučevanje jezikov odraslih. Kulturno in lingvistično ozadje študentov je zelo raznoliko. Je državni izpitni center in član ALTE.

www.cll.lu

Prispevki: *Annalisa Rana; Guy Bentner; Marc Belche; Ines Quaring; Béatrice Zahlen*

Malta – UOM: L-Universita' ta' Malta je državna univerza malteških otokov in Mediteranskega morja. Sestavlja jo deset fakultet in številni raziskovalni inštituti. Njen cilj je, da spodbuja izobraževanje na akademskem nivoju ter izpolnjuje nacionalne zahteve.

www.um.edu.mt

Prispevki: *Charles Mifsud*

NL – CINOP: Centrum voor Innovatie van Opleidingen CINOP je strokovna institucija za podpo učiteljev in organizacij, ki spodbujajo inovativne pristope k poučevanju. Teoretične koncepte integrirajo v praktične situacije pri pouku tujega jezika in v učni načrt.

www.cinop.nl

www.trefpuntalen.nl

Prispevki: *Polly Perkins; Anja van Kleef*

SI – CDIU: Center za dopisno izobraževanje – UNIVERZUM izvaja programe za izobraževanje odraslih. Večina slušateljev je zaposlenih za (ne)določen čas, ki so se odločili za nadaljevanje izobraževanja oz. prekvalifikacijo.

www.cdi-univerzum.si

Prispevki: *Irena Škulj*

Ocenjevalci projekta

Notranja ocenjevalka: *Laura Rundle*, Centre for Information on Language Teaching in Research (CILT)

Zunanja ocenjevalka: *Joan Nordlund*, University of Helsinki

Evropa se vse bolj zavzema za učenje jezikov, in sicer zaradi osebnostnega razvoja, mobilnosti ter medsebojnega razumevanja. Zaradi naraščajoče potrebe po učenju jezikov v vseh sektorjih se je v zelo kratkem času razvilo veliko število središč za samostojno učenje jezikov (SSU). Ta se glede na način upravljanja in glede na ciljne skupine sicer razlikujejo, imajo pa skupen cilj: želijo prispevati k pomembnosti učenja jezikov ter omogočati uporabnikom, da postanejo pri učenju jezikov samostojni.

Priročnik, ki je pred vami, je nastal kot rezultat projekta SSU. Pri projektu so sodelovali strokovnjaki iz različnih evropskih držav. Priročnik je zelo praktičen, saj je nastal s pomočjo izmenjave strokovnih mnenj ter podrobne analize praktičnega dela. Uporablja se lahko v različne namene in bo v pomoč tako izkušenim kot tudi malo manj izkušenim na tem področju.

Lid King, direktor
Centre for Information on Language Teaching and Research (CILT)

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

Izvedbo projekta, ki predstavlja eno
izmed akcij programa Socrates,
podpira Evropska unija.